Nr. 258. NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Kraków, Czwartek 10 Listopada 1921.

Rok XL.

# NOWA REFORMA

„Nowa Reforma" wychodzi codziennie rano.

**Prenumerata wynosi:**

| | rocznie | półrocznie | kwartalnie | miesięcznie |
|---|---|---|---|---|
| W miejscu | 5280 Mk | 2640 Mk | 1320 Mk | 440 Mk |
| z odnoszeniem do domu | 6000 „ | 3000 „ | 1500 „ | 500 „ |
| W Polsce: | | | | |
| z przesyłką pocztową | 6000 „ | 3000 „ | 1500 „ | 500 „ |
| W innych państwach | 7800 „ | 3900 „ | 1950 „ | 650 „ |

*Prenumeratę i ogłoszenia* (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do **Administracji „Nowej Reformy"** w Krakowie.

**Redakcja: ulica Jagiellońska 10. Administracja: ul. św. Anny l. 3. Telefon Redakcji 41. Administracji 241.** Dla rozmów **zamiejscowych 1572.**

Nr rach. poczt. Kasy oszczędności 140.956.

*Rękopisów nausyłanych Redakcja nie zwraca.*

**We Lwowie** sprzedaż numerów po 20 Mk: w Biurze dzienników **S. Sokołowskiego,** ulica Trzeciego Maja l. 5 **i** w **Biurze Plohna,** ulica Legjonów 9.

*Cena numeru 20 Mp.*

**Prenumeratę przyjmują:**

**Zamiejscową:** Administracja „Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe; **miejscową:** Administracja „Nowej Reformy". — Biuro dzienników „Ruch" (dawniej J. Hopcasa i A. Salomonowej), ulica Szczepańska l. 9; — Biuro dzienników Marjana Hupczyca ul. Jagiellońska l. 7.

**Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia** (inseraty) przyjmują: **We Lwowie** Biura dzienników: A. Buchstab, ulica Legjonów 21; S. Sokołowski, ul. Trzeciego Maja 5. **W Jarosławiu** J. Soszyńska. — **W Tarnowie** M. Rockach. — **W Wiedniu** Herman Goldschmied (sprzedaż oddzielnych numerów) I. Wollzeile 6. — M. Dukes Nachfolger. Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu). — R. Mosse, (także w Warszawie, Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek, Wollzeile.

**Ogłoszenia** (inseraty) przyjmuje Administracja „Nowej Reformy" za opłatą od miejsca wiersza nonparelowego za raz Mk 30·—. Za układ tabelaryczny, cyfrowy, skombinowany o 50 procent drożej. — **Nekrologi** Mk 45 za miejsce wiersza. — **Nadesłane** po Mk 75·— od wiersza nonparelowego. — **Głosy publiczne** po Mk 90·— od wiersza. — Na pierwszej stronie 120 Mk od wiersza. Drobne ogłoszenia po 10 Mk od słowa. Ogłoszenia zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% drożej. **Załączniki** do „Nowej Reformy" (prospekty, cyrkularze ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się wedle umowy.



## Czwarta rocznica sowietów

**Kraków, 9 listopada.**

Dnia 7 listopada minęły cztery lata od chwili, kiedy bolszewicy Lenina zdobywszy już poprzednio większość w Radzie robotniczych i żołnierskich deputatów, jednym energicznym zamachem wydarli władzę z rąk nieudołężnego Kiereńskiego a jego samego zmusili do mało zaszczytnej ucieczki w przebraniu dorożkarza. Dnia 7 listopada 1917 r. bolszewicy opanowali pałac Zimowy w Petersburgu, w kilka godzin zaś całe miasto. Odtąd wszelkie próby obalenia ich, podejmowane zarówno z wewnątrz jak z zewnątrz, spełzły na niczem. Dwie siły żywiołowe wyniosły bolszewików na szczyty władzy. Pragnienie pokoju wśród ludności za wszelką cenę, tudzież żądza rabunku i łatwego wzbogacenia się, którym nauki kommunistyczne z podstawową tezą na czele młodego marksizmu — ekspropjacji ekspropriatorów wielce przyjgadły. »Dałoj wojny!«, »Dałoj Gramotnye!«, »Grabi nagrablennoje!« — precz z wojną, precz z inteligencją, rabuj zrabowane — temi trzema hasłami bolszewicy poruszyli masy ludowe, zaprzęgli ich siły żywiołu niszczycielskiego do swego rydwanu, usprawiedliwiając wszystkie okropności, które zaczęły się dziać w imię tych haseł, tem, że potem zbudują oni nowy świat, spełniający wszystkie najpiękniejsze marzenia ludzkie.

Zaskoczona zamachem bolszewickim inteligencja rosyjska wyobraziła sobie, że potrafi zwalczyć tego nowego wroga biernością i strajkiem. Urzędnicy opuścili biura i wstrzymali maszynę państwową. Było to całkowite zapoznanie natury bolszewizmu. Nie dał się on zachwiać groźbą dezorganizacji państwa, ponieważ sam szedł na nią wyraźnie i celowo. Strajk inteligencji miał tylko ten skutek, że bolszewicy zaczęli na prędce organizować swoje urzędy z elementów, znajdowanych na ulicy. Wskutek tego urzędy bolszewickie przepełniły się wykolejonymi studentami i różną ćwierćinteligencją, która odtąd zajęła ciepłe miejsca i nie dopuściła już starej inteligencji na nie nawet wtedy, kiedy ona po jakimś czasie zapragnęła wrócić do pracy. Tem się tłumaczy także nadmiar żydów w bolszewizmie rosyjskim. Była to mianowicie ta inteligencja i półinteligencja żydowska, w regimie carskim wyjęta niemal z pod prawa, która w pierwszym okresie organizowania urzędów sowieckich dostarczyła im sił najwięcej i dzięki sprytowi swemu i energji utrzymała się przeważnie na zdobytych tak nagle stanowiskach.

Z trzech kierowniczych haseł swojej rewolucji bolszewicy pierwsze zawiedli w zupełności, natomiast dwa drugie wykonali ściśle i akuratnie. Pokoju ludowi nie dali. Po krótkim bowiem okresie nieudolnych prób interwencji zewnętrznej ze strony Francji w Odesie, ze strony Anglji na Murmaniu, nastąpił długi, blisko trzyletni okres wojny domowej, rozpoczęty powstaniem dywizyj czeskich, które rabując i paląc przeszły z Rosji europejskiej za Urał, gdzie stały się podstawą dla organizacji pierwszej kontrrewolucyjnej armji Kołczaka. Po pierwszych sukcesach tego młodego i osobiście przyzwoitego admirała rosyjskiego, który w lecie 1919 r. przekroczył był nawet Wołgę, przyszły katastrofy, spowodowane przedewszystkiem głęboką demoralizacją tych czynników, na których się on opierał, zupełną niezdolnością zrozumienia istoty dokonanych przez rewolucję zmian społecznych, zdradą dywizyj czeskich, wreszcie bezplanowością i nieudolnością poparcia, jakie Kołczakowi dawała koalicja, przedewszystkiem zaś Francja i Anglja.

Tasama choroba, której ofiarą padł nieszczęśliwy i ze wszystkich białych wodzów kontrrewolucji rosyjskiej jeszcze najwyżej stojący Kołczak, zniszczyła trzy następne próby kontrrewolucyjne — Denikina, Judenicza i Wrangla. Wszystkie cztery próby kontrrewolucji rosyjskiej rozbiły się nietyle o siłę bolszewików, ile o słabość moralną i nieuleczalne krótkowidztwo polityczne samych kierowników tych prób. Dziś okres zbrojnych prób kontrrewolucyjnych wewnętrznych, jak również interwencyj zewnętrznych, można uważać za zamknięty. — Rozkład moralny dawnej klasy rządzącej, demoralizacja wojsk, nieudolność i nieszczerość mocarstw opiekuńczych, wreszcie energja i konsekwencja samych bolszewików, złożyły się na to, że podobnie jak w Wielkiej rewolucji francuskiej tak i w obecnej rosyjskiej, próby kontrrewolucji nie powiodły się. Rządy bolszewickie ostały się i dzisiaj można je uważać za ugruntowane pod względem politycznym silniej niż kiedykolwiek.

Dwa drugie hasła swoje bolszewicy wykonali — jak się rzekło — co do litery. Zniszczyli inteligencję, która już to wyemigrowała, już to została wytępiona w strasznym regimie czerezwyczajek, już to wreszcie fizycznie i moralnie zmiażdżona, pogodziła się z losem, ratując w ten sposób nagie życie. Hasło rabowania zrabowanego zostało wykonane ze ścisłością, nie pozostawiającą nic do życzenia. Warstwy posiadające w Rosji zostały bez litości zniszczone, wytępione częścią, częścią zaś zepchnięte na dno najstraszniejszej nędzy. Stara burżuazja została gruntownie zniszczona. Miejsce jej zajęła natomiast nowa. Do niedawna kryła się ona jeszcze po zaułkach, w których prowadziła swój handel pokątny tem intratniejszy, im bardziej nielegalny. Teraz, kiedy bolszewicy zmienili swój system gospodarczy, występuje ona już jawnie i jest na najlepszej drodze do wielkiego rozkwitu.

O ile negatywną część swego programu bolszewicy przeprowadzili niemal bez reszty i zburzyli dawne państwo rosyjskie do fundamentów, to o tyle na pozytywnej części swego programu zbankrutowali doszczętnie. Próba gwałtownego przejścia od gospodarki indywidualnej, opartej na osobistym interesie każdego człowieka do komunistycznej, zawiodła w zupełności. Rozbiła się ona w miastach o lenistwo i niechęć do pracy robotników, po wsiach zaś o opór chłopów w oddawaniu t. zw. »nadmiarów« produkcji rolnej. Rezultatem próby było całkowite zniszczenie przemysłu, którego produkcja w stosunku do przedwojennej spadła na jakieś pięć procent, tudzież upadek rolnictwa nietylko z tego powodu, że zabrakło mu artykułów przemysłu, do rolnictwa potrzebnych, jak narzędzi i tkanin, lecz także i to przedewszystkiem dlatego, że chłopi, zagrożeni odbieraniem plonów ich pracy, ograniczyli obszary uprawne, tak, że liczba ich spadła w stosunku do przedwojennej do jakichś czterdzieści procent. Zniszczenie wielkiej własności rolnej odegrało tu oczywiście także swoją specjalną rolę.

Ostatecznie pod koniec czwartego roku swoich rządów bolszewicy musieli przyznać się jawnie do bankructwa swoich pozytywnych idej i proklamować uroczyście odstąpienie od zamiaru natychmiastowej budowy państwa socjalistyczno-komunistycznego. Przywrócili zatem zasadę prywatnej własności w bardzo znacznym zakresie, wznowili wolny handel i teraz czynią wysiłki, aby sprowadzić obcych kapitalistów, którzy ujęli w swe ręce organizację przemysłu i wogóle gospodarstwa narodowego.

Gdy więc pod względem politycznym bolszewicy pozostali zwycięzcami na całej linji, to pod względem swych doktryn ekonomiczno-społecznych ponieśli druzgocącą klęskę.

W taki sposób można najbardziej sumarycznie określić wyniki czteroletniej gospodarki bolszewickiej. Byłoby jednak wielką powierzchownością i lekkomyślnością zadowalniać się takim tylko sumarycznym sądem. Gospodarka ta bowiem dała całe mnóstwo pobocznych wprawdzie, ale niemniej bardzo ważnych rezultatów innych, których oświetlenie będzie wymagało specjalnych artykułów.

## Polsko-czeska umowa polityczna

**GWARANCJA STANU POSIADANIA OBU PAŃSTW. — ŻYCZLIWA NEUTRALNOŚĆ W RAZIE ATAKU PRZEZ PANSTWO SĄSIEDNIE. — DESINTERESSEMENT W KWESTJI GALICJI WSCHODNIEJ I SŁOWACZYZNY. — ZOBOWIĄZANIE DO ARBITRAŻU. — TERMIN UMOWY PIĘCIOLETNI. — SPECJALNA DELEGACJA MIESZANA NA TERYTORJUM CIESZYNA, SPISZA I ORAWY. — SPRAWA JAWORZYNY.**

**Praga,** 8 listopada (PAT). Dnia 7 bm. o godz. 18 min. 15 na zamku w Hradczynie podpisana została przez ministra **Skirmunta** i prezydenta **Benesza** na zasadzie posiadanych pełnomocnictw **umowa polityczna między Polską a Czechosłowacją,** zawierająca w głównych punktach następujące zobowiązania:

1) **Gwarancja stanu posiadania obu państw na podstawie traktatów,** na których opiera się ich niepodległość i państwowa organizacja. Polska i Czechosłowacja **porozumieją ze się sobą,** ilekroć potrzeba i okoliczności wymagać tego będą, co do zastosowania traktatów wspólnie przez nich podpisanych.

2) Oba państwa w razie zaatakowania ze strony jednego ze swych sąsiadów **zobowiązują się do wzmiankowanej życzliwej neutralności i wolnego tranzytu materjału wojennego.**

3) Oba państwa deklarują swoje **desinteressement w kwestji Galicji wschodniej, względnie Słowaczyzny.** W konsekwencji tego aktu przyjmują zobowiązanie **rozwiązania u siebie formacyj militarnych i stłumienia każdej czynnej propagandy,** mającej na celu oderwanie jakiegoś terytorjum od jednego z państw kontraktujących. Odtąd każde z nich zobowiązuje się **nie tolerować na swojem terytorjum żadnej organizacji politycznej,** czy militarnej, zwróconej **przeciwko całości** i bezpieczeństwu drugiego państwa.

4) Przyjęcie do wiadomości zawartych przez rządy obu państw konwencyj z innemi państwami.

5) Konwencja **handlowa.**

6) Obie strony zobowiązują się do **arbitrażu,** poddając spór albo arbitrom wybranym **ad hoc,** albo **stałemu trybunałowi rozjemczemu w Hadze.**

7) Żadna nowa umowa **sprzeczna z niniejszą, nie może być przez strony z innemi państwami zawarta.**

8) Umowa zostaje zawarta **na lat 5.** Każdy z rządów ma prawo wymówić ją po **dwu latach,** zawiadamiając o tem stronę drugą na sześć miesięcy z góry.

Poza umową polityczną obie strony zgodziły się ustanowić na terytorjum **Cieszyna, Spisza i Orawy specjalną delegację parytetyczną polsko-czechosłowacką,** opatrzoną szeroko określonem pełnomocnictwem. Zadaniem delegacji byłoby **uporządkowanie stosunków na tych terytorjach** na podstawie legalności, równości i sprawiedliwości. Delegacja dzielić się będzie **na dwie subdelegacje,** na polską i czeską, stojąc samodzielnie każda na swojem terytorjum postanowienia **powzięte wspólnie** przez delegację ogólną. Delegacja ma poruczone **interwenjowanie we wszystkich sprawach, dotyczących mniejszości narodowych,** w zarządzeniach gminnych i rokowaniach politycznych, w stosunkach szkolnych, jak również we wszystkich dziedzinach działalności ekonomicznej i specjalnie organizacji pracy.

Specjalny artykuł zobowiązuje rządy obu państw do załatwienia **w ciągu 6 miesięcy sprawy Jaworzyny przez bezpośrednie i polubowne porozumienie.**

## Katastrofalny spadek marki niemieckiej

**Berlin,** 8 listopada (ETE). Dalszy spadek marki niemieckiej w New Jorku i na innych rynkach giełdowych doprowadził wczoraj na tutejszej giełdzie **do katastrofalnej wprost zwyżki obcych dewiz.** Dewizy podniosły się do tego stopnia, że **niepodobna było znaleźć na nie kupców.** Pod koniec zaznaczył się na giełdzie powien zastój a nawet lekki spadek dewiz zagranicznych. Przyczyną tego była pogłoska że w przyszłym tygodniu giełda berlińska będzie **zamknięta.** Dopiero po zdementowaniu oficjalnem tej pogłoski rozpoczęła się na nowo **zwyżka dewiz,** tak, że wieczorem notowano dolar **ponad 300 marek niemieckich.**

**Berlin,** 8 listopada (ETE). Marka niemiecka spadła ponownie na giełdzie w Zurychu o 25 centymów tj. na 1.90. Jest to **najniższe notowanie, jakie dotychczas znaczono** w Zurychu w odniesieniu do marki niemieckiej.

### DEBATY W REICHSTAGU.

**Berlin,** 8 listopada (ETE). Reichstag rozpoczął dziś w związku z interpelacją niemieckich nacjonalistów w sprawie upadku niemieckiej waluty dyskusję na temat nowej ustawy **podatkowej.** Poseł demokratycznego stronnictwa Dietrich oświadczył, że pogląd ententy jakoby Niemcy były same winne spadkowi marki niem. nie odpowiada prawdzie. Stabilizacja marki niem. jest jedynym celem rządu niemieckiego. Demokraci jednak są przeciwni temu, ażeby na szalę rzucono ostatnie rezerwy z Banku Rzeszy. Byłoby to zbyt niebezpiecznym eksperymentem. Minister gospodarki narodowej Schmidt zapowiada projekt ustawy **ograniczający grę dewizami na giełdzie.**

### GDAŃSK A SPADEK MARKI NIEM.

**Gdańsk,** 8 listopada (ETE). W związku ze spadkiem waluty niemieckiej nastąpił w Gdańsku od kilku dni **formalny run na sklepy szczególnie z obuwiem i konfekcją.** Tłumy osób od wczesnego rana do późnego wieczora **czynią zakupy.**

### ARESZTOWANIE SPEKULANTÓW GIEŁDOWYCH W GDAŃSKU.

**Gdańsk,** 8 listopada (ETE). Policja gdańska urządziła w poniedziałek wielką obławę na tutejszej czarnej giełdzie. W chwili gdy ruch na czarnej giełdzie był najbardziej ożywiony, **policja otoczyła giełdę i aresztowała kilkanaście podejrzanych osób.** Według informacji urzędowej przeważającą część aresztowanych stanowili żydzi, których nie dopuszczono do giełdy oficjalnej.

## Stosunki polsko-austrjackie

**Wiedeń,** 8 listopada (PAT). Wiedeński zastępca Polskiej Agencji Telegraficznej miał wywiad z nowo mianowanym posłem austrjackim dla Polski Mikołajem **Postem.** Na zapytanie, jak sobie poseł wyobraża stosunki **polsko-austrjackie** oświadczył poseł Post:

Stosunki między obu państwami **nigdy nie były zagrożone** przez jakiekolwiek sprzeczności interesów. Rząd polski nigdy nie pomyślał o tem, by przeciw Austrji wytaczać jakieś rekryminacje z przeszłości, a w czasie rokowań pokojowych nie znaleźliśmy nigdy **ani śladu jakichkolwiek wpływów zakulisowych polskich przeciw nam.**

Za swe zadanie w Warszawie poseł uważa **kultywowanie dalej dobrych stosunków, w szczególności stosunków handlowych i gospodarczych** i usuwanie istniejących jeszcze na tem polu trudności. Poseł żywi nadzieję, że miarodajne koła polskie **ułatwią mu tę pracę** przez udzielenie życzliwego poparcia.

## Opróżnienie zach. Węgier przez powstańców

**Budapeszt,** 8 listopada (PAT). Terytorja zachodnich Węgier **zostały opróżnione przez powstańców.**

## Pogłoska o zamachu na Wirtha

**Berlin,** 8 listopada (ETE). W dniu wczorajszym rozeszła się po całych Niemczech pogłoska **o rzekomym zamachu terorystycznym na kanclerza Wirtha. Pogłoska okazała się zupełnie bezpodstawną.**

## Proklamowanie samodzielnej republiki w Albanji

**Grac,** 8 listopada (PAT). »Tages Post« donosi z Belgradu wedle wiadomości z Albanji, że Mirydyci **proklamowali w północnej Albanji samodzielną republikę. Przywódca Marko Giona został wybrany prezydentem.**

### AKCJA ZBROJNA SERBÓW.

**Rzym,** 8 listopada (PAT). Dzienniki donoszą z Durazzo że po 8 dniowych walkach posunęli się Serbowie naprzód i znajdują się **40 kilometrów od Tirany.** Cały obszar Mirydytów przy Giovani di Medua jest obsadzony. Los Alessio niepewny.

### STANOWISKO RZĄDU WŁOSKIEGO.

**Rzym,** 8 listopada (PAT). Zapewniają, że rząd włoski wpływa na rządy koalicji w tym kierunku, aby **podjęto kroki u rządu serbskiego z powodu Albanji.**

## Francja wobec konferencji w Waszyngtonie

Wśród niezwykłych okoliczności wyjechał na konferencję w Waszyngtonie, francuski prezydent gabinetu i minister spraw zagranicznych, p. Aristide Briand. Obie Izby parlamentu francuskiego uchwaliły mu ogromnemi większościami votum zaufania, chcąc w ten sposób zaznaczyć, że p. Briand jedzie do Ameryki jako przedstawiciel całego narodu francuskiego. Szczególniej Senat dał silny wyraz tej myśli, uchwalając votum zaufania 255 głosami przeciwko 7 na 310 głosujących. Podniósł to »Le Temps«, pisząc: »Senat chce, ażeby rząd szedł do Waszyngtonu z maximum powagi. To też prawie jednogłośnie uchwalił porządek dzienny, na który zgodził się p. Briand«.

Tekst owego porządku dziennego jest znamienny dla dzisiejszego usposobienia Francji, usposobienia, które zresztą jest wynikiem trzeźwego poglądu na teraźniejszość i mądrego przewidywania na przyszłość. W pierwotnym tekscie było powiedziane, że senat liczy na obronę »praw interesów Francji« w Waszyngtonie, na wniosek atoli senatora Chênebenoit, dodano wyraz: »i zabezpieczenie«. — Francja pragnie, ażeby na przyszłość, o ile możności jak najdalszą, była zabezpieczona przed ponownem najściem Niemców.

Chodziło o konferencję w Waszyngtonie, a jednak i tutaj odezwała się troska Francji z powodu Niemiec. W sprawie konferencji samej poprzestał p. Briand na ogólnych wytycznych. Odpowiadając na rozmaite zarzuty, które w Izbie posłów podniósł p. Tardieu, oświadczył Briand: »Niechaj p. Tardieu będzie pewny, że w Waszyngtonie nie ma sideł dla Francji, że nie może tam powstać żadne zaskoczenie i że w sprawie Pacyfiku, jak zresztą i w innych sprawach, Francja odda się pośredniczeniu«. Na posiedzeniu senatu uczynił p. Briand uwagę, że chodzi nie tylko o to, co się mówi na posiedzeniach konferencji, lecz także i o to, co mężowie stanu na prywatnych spotkaniach omawiają, usuwając trudność«.

Półurzędowy »Le Temps«, pisząc o pośredniczeniu Francji, powiada: »Pośrednictwo nie oznacza tutaj oczywiście, jakoby Francja chciała dyktować rozstrzygnięcia Stanom Zjednoczonym, lub Japonji, lecz że za zgodą obu tych mocarstw, stając u boku Anglji, użyje całej swojej dobrej woli, ażeby usunąć niebezpieczeństwo konfliktu«.

Równie ogólnikowo dotknął p. Briand wielce drażliwej sprawy rozbrojenia. Znamienną uwagę w tej sprawie uczynił na posiedzeniu senatu, stwierdzając, że kwestją Pacyfiku musi się zająć konferencja waszyngtońska przed kwestją rozbrojenia. Wymaga tego logika, nie można bowiem ograniczyć zbrojeń, jeżeli nie ograniczy się poprzednio niebezpieczeństwa konfliktu. Co do Francji zaś, to podpisując traktat wersalski, sądziła ona, że ma rękojmię spokoju na przyszłość, ale od owej chwili nadzieje te rozwiały się.

O wiele wyraźniej, wprost energicznie, w sprawie tej występuje »Le Temps«, który powiada w jednym z artykułów wstępnych: »Przedewszystkiem przedstawiciele Francji w Waszyngtonie w żadnym razie nie mogą, nawet gdyby sądzili, że mają odpowiednie rekompensaty, zobowiązywać się do **zmniejszenia sił zbrojnych naszego kraju.** Podobnie jak parlament jedynie ma prawo uchwalać wydatki na obronę narodową taksamo on tylko może nadać moc obowiązującą orzeczeniom, któreby ograniczały wysokość tych wydatków lub ich użycie. Francja miałaby prawo żądać rękojmi międzynarodowych, gdyż wszystkim narodom zależy na jej bezpieczeństwie, ale to nie uwalnia jej od tego, ażeby sama myślała o sobie«.

Oto przygrywka francuska do konferencji w Waszyngtonie.

## Powitanie delegacji francuskiej w Waszyngtonie

**Waszyngton,** 8 listopada (PAT). Havas. Delegację francuską powitał na dworcu sekretarz stanu Hugesa i jen. Pershing. Na przywitanie gości, miasto udekorowano flagami.

## O reformę podatków

W chwili, gdy ogólnie i szeroko omawia się kwestję sanacji naszych stosunków skarbowych, mimowoli nasuwa się myśl, czy istnieje jakiś ogólny projekt, jakaś decydująca idea, po której nam kroczyć należy, by tę sanację sprowadzić. Po faktach, które odczuli do czasu objęcia teki przez ministra skarbu Michalskiego, stwierdzić mogliśmy, że takiego ogólnego planu nie było. Ale też być nie mogło, gdyż w zasadzie nie umieliśmy ująć podstawowej ekonomiki powojennej, że uzdrowienie stosunków przyjść może jedynie i wyłącznie od rozwoju gospodarstwa społecznego. Bliższa jednakowoż analiza mogła nas przekonać, że dążenie do stabilizacji naszych finansów, jest tak silnie związane ze stabilizacją naszej wytwórczości krajowej, że traktować jedno bez uzdrowienia drugiego, było i być musi pracą syzyfową. Żeśmy jednak mogli traktować problem ten w podobny sposób, ma swoją przyczynę w tem, że nie możemy pojąć, iż nietylko w gospodarce prywatnej zaszły zasadniczo zmiany, ale co najważniejsze, zmieniło się też oblicze państwa samego, jego gospodarki skarbowej i stosunek państwa do gospodarstwa społecznego. Już przed wojną rozwój wypadków pouczał nas, że państwo może wpływać na kierunek rozwoju gospodarczego. Ale czynić ono to mogło drogą traktatów handlowych, zawieranych ze sąsiedniemi państwami, albo drogą aktów administracyjnych wewnątrz państwa.

Aby jednak państwo samo przejmowało rolę czynnika gospodarczego, występującego w roli kupującego, czy sprzedającego, lub aby państwo poza przejęciem na siebie obowiązków natury administracyjno-społecznej, przejęło na siebie także obowiązek **zabezpieczenia minimum egzystencji** większej części społeczeństwa, o tem nie wiedzieliśmy. Istotnie, powojenna gospodarka skarbowa dopuszcza państwo do tej roli, gdyż musi ono w formie deputatów urzędniczych, czy robotniczych, zaspakajać potrzeby robotników i urzędników, albo nawet z powodu szalonej drożyzny wpływać środkami gospodarczemi na regulowanie cen. I tak n. p. ministerstwo aprowizacji preliminuje w projekcie budżetu na okres od 1 stycznia do 30 czerwca 1919 r. kwotę 300 miljonów marek »celem obniżenia cen«, a w preliminarzu budżetowym na rok 1921 żąda aż 18.062 miljardów na zakupy artykułów żywnościowych, oraz na dopłaty aprowizacyjne w kopalniach węgla i w przemyśle naftowym. Z tych powodów wydatki państwa wzrosły.

Dotychczasowy jednak sposób pokrycia tych wydatków stał się jednak niedostateczny. System podatkowy, oparty na rozgraniczeniu podatków bezpośrednich i pośrednich, o ile był mądrze przed

wojną stosowany, opierał się na tem, aby większą część rozchodów oprzeć na podatkach bezpośrednich, a mniejszą na pośrednich. I słusznie. Układ społeczny przed wojną był bowiem tego rodzaju, iż ta część społeczeństwa, która miała do dyspozycji narzędzia pracy w formie maszyn i narzędzi, czy nawet kapitały nieruchome, była względnie najbogatszą, reszta zaś, to byli ludzie, którzy na rynek pracy przynosili tylko siłę fizyczną, czy umysłową — a więc byli częścią społeczeństwa uboższą i głównie konsumującą. Obarczanie ich podatkami pośredniemi, było nietylko z gospodarczego punktu widzenia, ale też i z etycznego niemoralnem. Z nastaniem wojny i po wojnie sytuacja zmieniła się zasadniczo. Nietylko dotychczasowy system rozgraniczenia podatków na powyższe grupy stał się bezprzedmiotowym, ale co więcej ani wzrost podatków bezpośrednich, czy pośrednich nie załatwia istotnego problemu usunięcia deficytu skarbowego, a co najważniejsze, dotychczasowy system nie uwzględnia zasadniczo tej zmiany, jaka zaszła w agendach państwa, jako czynnika gospodarczego i jego faktycznego uzależnienia od całości gospodarstwa społecznego.

Reforma zatem okazuje się konieczną, ale w jakim kierunku? Otóż, naszem zdaniem, w przystosowaniu państwa do gospodarki społecznej przez oparcie polityki skarbowej państwa na **organicznym związku do każdoczesnego stopnia bagactwa gospodarstwa społecznego.**

Jest to o tyle koniecznem, że układ sił gospodarczych w kraju się zmienił, że państwo za pomocą dotychczasowego aparatu technicznego, nie może skontrolować, gdzie się znajdują dochody społeczne i kogo właściwie obłożyć podatkami i w jakiej wysokości to uczynić. Nie będzie bowiem nikt twierdził, że wystarczą tu zewnętrzne objawy, jak to dotychczas zupełnie właściwie przy podatkach dochodowych, repartacyjnych i t. p. czyniono. Celem zaś każdej sprawiedliwej polityki podatkowej powinno być uchwycenie faktycznie, a więc rzeczywiście istniejącego a nie pozornego dochodu. Jak jednakowoż wytworzyć ten związek organiczny pomiędzy polityką skarbową państwa a bogactwem społecznem? Naszem zdaniem, uczynić to państwo może, jeśli opierając się na gospodarstwie społecznem uczyni przemysł, handel i rolnictwo naturalnemi organami polityki podatkowej państwa. Uczynić zaś to może w ten sposób, że poszczególne gałęzie gospodarstwa związane zostaną w autonomiczne związki podatników, przemysł dla siebie, handel i rolnictwo taksamo, i te związki przyjmą na siebie obowiązek rozłożenia podatków na członków, należących do pewnej gałęzi gospodarczej wedle swego uznania i podatki te ewentualnie ściągną. Innemi słowy, państwo ustala **zbiorowo** na główne odgałęzienia gospodarstwa, n. p. na przemysł osobno, na handel osobno i osobno na rolnictwo, przy równoczesnem ujęciu nieruchomości miejskich, pewne ogólne sumy czy kontyngenty podatkowe, które każde z tych odgałęzień opłacić będzie musiało. W tym celu umożliwia połączenie każdego z tych odgałęzień w poszczególne centralne związki, reprezentujące przemysł, handel, czy rolnictwo i pozostawia tym związkom autonomję rozdzielania przypadającej nań sumy podatkowej między poszczególne działy, na jaki się przemysł, handel i rolnictwo rozpadają. Te zaś znów mają autonomję w rozłożeniu przypadających części podatku na poszczególne przedsiębiorstwa, czy jednostki gospodarcze, wedle wysokości przez siebie ustalonej, odpowiednio do stopnia dochodowości pewnej jednostki. One bowiem najlepiej wiedzieć mogą, wiele i kto podatku opłacać może, jak pewien dział gospodarczy n. p. chemiczny, czy metalurgiczny wiedzieć może, jaki jest stan bogactwa i wydatności dochodowej tego przemysłu.

Że projekt ten przez nas postawiony możliwy jest do przeprowadzenia, wskazuje choćby sposób, jaki zastosować zamierza p. minister Michalski, odnośnie do zebrania daniny ze wsi. Odnośny artykuł projektu (art. 9) brzmi: »Danina przypadająca od osób w art. I. I. A. lit. a) (płatnicy podatku gruntowego i podymnego) oblicza się **zbiorowo na imię całej wsi**, osady, lub kolonji, względnie od majątku ziemskiego«. »Zarząd gminy dokona rozkładu daniny między poszczególnych płatników«. Jeśli to jest możliwe przy daninie, która narusza podstawę dochodu, t. j. majątek, dlaczegóżby nie zastosować w myśl naszkicowanego projektu nasz system dalej. Projekt nasz ma to za sobą, że jest praktyczny i nieskomplikowany, że wprowadza państwo w istniejący stan gospodarki społecznej, że daje mu możność rozpoznania każdoczesnego stanu bogactwa społecznego. Dotychczasowy bowiem system uniemożliwia organom podatkowym stwierdzenia faktycznego stanu rzeczy.

Ma zaś nasz projekt i to za sobą, że uwalnia państwo od poszukiwania źródeł dochodu, a nie będących w organicznym związku z każdoczesnym stanem dochodowości rozmaitych klas społecznych, i dąży do usunięcia rozbieżności interesów finansowych państwa od prywatnych. Następnie umożliwia ujęcie wydatności podatkowej i także u tych osób, które się handlem potajemnym wzbogacili, gdyż nikt ich lepiej nie zna, niż odnośny dział gospodarczy, do którego siłą faktów należą. I wkońcu wprowadza nasz projekt w miejsce biurokratycznego, ciężkiego aparatu podatkowego, aparat elastyczny, dający się nagiąć do każdoczesnego położenia gospodarczego, a co najważniejsza, mogący ograniczyć potrzeby państwa do faktycznej istniejącej w pewnym okresie czasu wydatności gospodarczej. W ten sposób musi się wytworzyć pewne obopólne zrozumienie interesów, co właściwie powinno być celem każdej zdrowej polityki finansowej państwa. Gdy te dwa czynniki działać będą harmonijnie, wówczas nie tylko będziemy mogli mówić o możliwości sanacji naszego gospodarstwa, ale w nią także i wierzyć.

**Dr Norbert Salpeter.**

## Następstwa spadku obcych walut

Kraków, 9 listopada.

Krach banczków i domów handlowych przybiera w Krakowie w dalszym ciągu wielkie rozmiary. Jak się dowiadujemy, kilka firm wyrobów tekstylnych na Kazimierzu i Stradomiu ogłosiło niewypłacalność z powodu spadku walut zagranicznych. Między innemi passywa pewnej firmy dochodzą podobno do kwoty pół miljarda marek. Pewien dom tekstylny, silnie finansowo zagrożony, pociągnął za sobą bardzo dotkliwe straty banku, który przedsiębiorstwa tej firmy finansował. Także w innych domach handlowych panuje zastój z powodu nagromadzenia wielkich zapasów towarów, detajliści bowiem wstrzymali się zupełnie od zakupów, oczekując zniżki cen, która musi nastąpić z powodu ustawicznego podnoszenia się marki polskiej.

Niemniej hurtownie towarów żelaznych padły ofiarą spadku waluty obcej, zwłaszcza koron czeskich, gdyż zapotrzebowanie u nas wyrobów żelaznych zaspakajał przeważnie przemysł czeski. — W niektórych fabrykach, zwłaszcza w odlewarniach żelaza, ograniczono liczbę godzin pracy do sześciu. I tak na przykład robotnicy w fabryce »Odlew« pracują od kilku dni po 6 godzin z powodu braku zamówień.

W sklepach detajlicznych zauważyć można pewną zniżkę. Na wystawach niektórzy kupcy obok przekreślonych dawnych cen wypisali nowe, znacznie niższe, dochodzące czasem do 50 procent. Znaleźli się także kupcy niesumienni, którzy, wypisując na towarze wystawowym ceny rzekomo niższe, podrażają je w rzeczywistości.

Dziwny widok przedstawia dotychczasowa rezydencja czarnogiełdziarzy, na plantach Dietlowskich. W miejscu, gdzie przedtem kłębiło się od gorączkowo giestykulujących osobników, widać puste, wydeptane trawniki i trochę śmieci. Czarna giełda znikła, zmieciona z plant Dietlowskich spadkiem obcych walut.

## Popłoch [illegible] w Warszawie

Pisma warszawskie donoszą 8 b. m.: Trwająca już dwa tygodnie panika wśród uczestników czarnej giełdy, dochodzi obecnie do punktu kulminacyjnego. »Ratowanie« marki niemieckiej przez warszawskich »giełdziarzy« nie odnosi skutku. Bywa tak, że gdy oni jeszcze podtrzymują kurs marki niemieckiej w granicach 13 m., faktycznie już dają za nią tylko [illegible]. Cały ten wogóle »wojenny« handel walutowy przepadł obecnie z kretesem. Ci, którzy kilka tygodni temu byli »multi« miljonerami, pozostali obecnie tylko przy... pięknych butach i kosztownem palcie. Kronika wypadków w Warszawie notuje już nawet samobójstwa w tej sferze z powodu spadku walut zagranicznych.

## Zniżka cen żywności w Warszawie

Urząd miejski w Warszawie ogłasza urzędowo o zniżce cen na artykuły żywności. Przytem ustalono, że zarobki sklepów nie mogą przekraczać 5 Mkp. na bochenku chleba, a 50 fen. na bułce o wadze 50 gr. Tosamo odnosi się do cen mięsa. Komisarjat rządu ogłasza, że dotychczasowe ceny zniesiono i uregulowano ze znaczną zniżką. Ceny za żywą wagę mięsa wieprzowego zniżono o 20 marek na funcie. Hurtownicy rzeźnicy obowiązani są wystawiać rachunki za sprzedany towar. Detajliści obowiązani są rachunki takie posiadać dla przedstawienia przy kontroli. Komisarjat rządu ogłasza, że będzie przeprowadzana stała kontrola cen mięsa i za pobieranie cen nadmiernych lub nieposiadanie rachunków winni pociągani będą do odpowiedzialności na zasadzie ustawy o walce z lichwą.

Kiedyż wreszcie i u nas władze zajmą się uregulowaniem cen i położą tamę wyzyskowi pewnych osobników?

### SPADEK CEN SKÓRY.

Dzienniki warszawskie notują spadek cen skóry. Za 1 klg. skóry płacono niedawno po 350 mk., obecnie żądają po 180 marek i nie znajdują za tę cenę nabywców.

## Jubileusz Bratniej Pomocy słuchaczów politechniki lwowskiej

Jubileusz Bratniej Pomocy zgromadził we Lwowie liczną rzeszę starszych już wiekiem i poważnych stanowiskiem dawnych uczniów tej uczelni lwowskiej.

W auli politechniki odbyło się uroczyste zebranie, na które przybyli także przedstawiciele duchowieństwa, wojskowości i władz. Po odśpiewaniu przez chór techniki »Gaude Mater Polonia«, zagaił wiec prof. Dziwiński, podnosząc, że członkowie Bratniej Pomocy brali zawsze udział w walkach orężnych 1863 roku i w ostatnich bojach oswobodzenia Lwowa. Po odczytaniu telegramów gratulacyjnych, przemawiali, witając zjazd: rektor Huber, ks. arcybiskup Bilczewski, prezes Towarzystwa politechnicznego Rybicki, reprezentanci: warszawskiego Stow. techników, młodzieży uniwersytetu lwowskiego, Bratniej Pomocy Akad. Górniczej w Krakowie (p. Michejda), wreszcie prezes obecnej Bratniej Pomocy p. Nawrocki.

Po tym uroczystym akcie zjazd przystąpił do zorganizowania **Związku Przyjaciół Bratniej Pomocy** politechniki lwowskiej, którego celem jest ułatwienie kształcenia się młodzieży politechniki, udzielanie jej pomocy materjalnej i moralnej. — Uchwalono statut i wybrano prezydjum, na którego czele stoi prof. Rybicki.

Wieczorem odbył się wspaniały i tłumny raut w salonach Koła literacko-artystycznego.

## Proces o zdradę stanu

W lwowskim sądzie okręgowym przed ławą przysięgłych toczy się proces przeciw ks. Wasylowi Hlibowickiemu, gr.-kat. proboszczowi z Żabiego (lat 61) i jego synowi Bohdanowi, maturzyście gimnazjalnemu (lat 23). — Prokuratorja państwa oskarża obu o zbrodnię zdrady głównej z paragrafu 58 u. k., przewidującego karę śmierci. Obaj oskarż[illegible] połowie 1920 roku potajemnie znosili się z organami Czechosłowacji i drogą tajnej korespondencji udzielali wiadomości o militarnem położeniu państwa polskiego, a w szczególności o rozlokowaniu wojsk polskich na Podkarpaciu.

Oskarżenie zarzuca ks. Hlibowickiemu, że utrzymywał ścisłe stosunki z armją ukraińską w nadgranicznym pasie Czechosłowacji, gościł u siebie »Wasyla Wyszywanego« i był w kontakcie ze znanym pułkownikiem Kranzem. Celem pośrednictwa obu Hlibowickich, ojca i syna, było dostarczanie emigrantom ukraińskim wskazówek, kiedy i w jaki sposób wkroczyć mogą z siłą zbrojną do wschodniej Małopolski.

Rozprawę prowadzi radca Meyer, oskarża prokurator Guertler, bronią adwokaci d Głuszkiewicz, dr Szuchiewicz i dr Baran.

Po odczytaniu aktu oskarżenia i przesłuchaniu oskarżonych, którzy oczywiście do winy się nie poczuwają, rozpoczęło się przesłuchanie świadków.

Jeden ze świadków, drogomistrz Czoszyński, w następujący sposób opowiadał o aresztowaniu Wasyla Wyszywanego i ks. Hlibowickiego:

Po rozpadnięciu się republiki ukraińskiej, do Żabiego przyjechał Wasyl Wyszywany i zamieszkał u księdza wraz z adjutantem hr. Larischem i żoną. Ukrywał się, chodził ubrany po huculsku, a z nim także przebrana Larischowa. Dowiedziawszy się o tem, zawiadomił starostę, a ten konemndę rumuńską w Kosowie, skąd furami przyjechali żołnierze rumuńscy, a wraz z nimi świadek i zarządca podatkowy, Borecki. Gdy weszli do domu ks. Hlibowickiego, powstała tam konsternacja. W trzecim pokoju zastali Wyszywanego, leżącego w łóżku, gdy czytał niemiecką książkę. Świadek wskazał Rumunom Wyszywanego, którego ci aresztowali i wraz z Larischami odwieźli do Kosowa, skąd wywieziono ich do Kolomyji, a następnie do Bukaresztu. Wówczas Rumuni aresztowali też księdza, ale córki bardzo płakały, więc go zostawili, później jednak aresztowali go ponownie, gdy Bodnarnik dla niego na okopach zbierał broń i amunicję.

Rozprawa potrwa kilka dni.

## Z sali sądowej

### (MORDERSTWO Z ZEMSTY).

Kraków, 9 listopada.

W drugi dzień rozprawy przeciw Żakowi i towarzyszom, oskarżonym o zamordowanie Józefa Żaka w Ciężkowicach, przewodniczący stwierdził niejawienie się na rozprawie wezwanych świadków Romana Pytlika i Kramarczyka. Przystąpiono więc do przesłuchania świadków obecnych, którzy oświetlili nienawiść oskarżonych do zabitego. W dalszym ciągu rozprawy przesłuchano świadków na wykazanie »alibi« Gaja i Sobańskiego. Ponieważ okazało się, że Roman i Jan Pytlik siedzą w areszcie w Jaworzniu przeto rozprawę przerwano do czwartku celem sprowadzenia ich do rozprawy.

## Pożar na Zwierzyńcu

Kraków, 9 listopada.

Wczoraj po południu strażnik z wieży Marjackiej zaalarmował strażnicę pogotowia pożarnego, że w okolicy Salwatora unoszą się wielkie kłęby dymu. W kilka minut potem dano znać telefonicznie z klasztoru Norbertanek, że w płomieniach stoi kilka zabudowań przy ulicy Księcia Józefa.

Na miejsce pożaru wyjechała straż w sile jednego plutonu pod przewodnictwem naczelnika Obidowicza i inspektora Urody. W chwili przybycia straży zastano trzy parterowe domy w płomieniach, jeden p. Muellera, drugi p. Rogali, trzeci p. Banki. Akcja ratunkowa poszła w kierunku niedopuszczenia ognia do domów sąsiednich. Dzięki energicznej pracy ratunkowej, udało się ogień zlokalizować. Spaliły się tylko dachy z wiązaniami strychowemi.

Szkoda wynosi kilka miljonów. Przyczyna pożaru niewiadoma.

OGIEŃ SKLEPOWY. Onegdaj wieczorem przechodnie na placu Dominikańskim zauważyli dym, wydobywający się ze sklepu towarów bławatnych Lustbadera. Zawezwana straż pożarna ogień wkrótce ugasiła. Opaliły się tylko zwoje sukna i półki. Szkoda znaczna. Powód niewiadomy.



## KRONIKA

Kraków, 9 listopada.

**Z POBYTU PREZ. MINISTRÓW PONIKOWSKIEGO W KRAKOWIE.** Prez. ministrów Ponikowski w czasie pobytu swojego w Krakowie zwiedził w sobotę IX szkołę powszechną im. Konarskiego. Był on obecny na lekcji geografji w klasie 8-mej u nauczycielki p. dr Dłuskiej, w klasie 4-tej na modelowaniu u nauczycielki p. Muellerowej i w klasie I-szej na lekcji rachunków u p. Hubisztowej. Zadowolony z rezultatów nauki przysłał premjer w dowód uznania dyrektorce szkoły p. Pogonowskiej dzieło »Życie polskie w dawnych wiekach« z odpowiednią dedykacją i własnoręcznym podpisem.

**DALSZE CEGIEŁKI WAWELSKIE** ufundowali. 1171 Karol i Zofja Norkowie, Kraków, 1172, 1173 i 1174 Urzędnicy Tow. akc. kopalnia »Flora« w Dąbrowie Górniczej. 1175, 1176 i 1177 Zgromadzenie księży Misjonarzy prow. polskiej w Ameryce północnej, 1178 Franciszek Klein, Kraków, 1179 Bobuś, — wpłacając po 30.000 marek za cegiełkę.

**DALSZE NIEBEZPIECZEŃSTWO ZAMKNIĘCIA GAZOWNI.** Kwestja niebezpieczeństwa zamknięcia gazowni miejskiej z powodu braku węgla koksującego na razie została zażegnana, gdyż gazownia wczoraj otrzymała parę wagonów węgla. Węgiel ten wystarczy tylko jednak na dwa dni. Spodziewany jest większy transport węgla koksującego z Karwiny. Zamowiony węgiel ze Śląska Górnego nie nadszedł, gdyż Niemcy nie chcą go przepuścić, motywując, że Polska zabrała rzekomo 17.000 wagonów, których dotąd nie zwróciła. Rząd natomiast stwierdził, że na terytorjum Polski znajduje się tylko 700 wagonów niemieckich. Tłumaczenie Niemców jest więc wykrętno celem upozorowania swego bezprawia.

**OBNIŻENIE CEN PIECZYWA.** Ze względu na zniżkę cen mąki magistrat ustala następujące ceny pieczywa od dnia 9 bm.: a) chleb żytni jasny 130 mk. za 1 kg.; b) chleb żytni ciemny 105 mk. za 1 kg.; c) bułka pszenna jasna 6 dkg. 15 mk. Równocześnie magistrat wzywa właścicieli piekarń, aby pod rygorem przewidzianych kar przedłożyli do dnia 11 bm. komisarjatowi targowemu cenniki pieczywa do zawizowania.

**STRAJK PRACOWNIKÓW APTEKARSKICH W KRAKOWIE** trwa w dalszym ciągu. Jak się dowiadujemy, pertraktacje właścicieli aptek z pracownikami doprowadziły do porozumienia w wielu punktach, strajk zaś nie zakończył się dotychczas tylko z powodu kwestji praktykantów aptekarskich. Związek pracowników domaga się stanowczo wciągnięcia tej kategorji pracowników w ramy uprawnień przysługujących obecnie magistrom. Właściciele sprzeciwiają się temu.

**WYNAJMOWANIE SAL W STARYM TEATRZE.** Ze względu na liczne zapytania magistrat wyjaśnia, że administracją gmachu Starego Teatru a w szczególności wynajmowaniem sal na bale, koncerty itp., zajmuje się wyłącznie Wydział ekonomiczny magistratu (oficyna głównego gmachu II p. drzwi Nr 32). Zwracanie się o salę do osób odnajmujących salę od gminy na poszczególne dni jest bezcelowe, ponieważ podnajem sal jest wzbroniony.

**ZE ZWIĄZKU MALARZY POLSKICH.** Dziś otwartą została w »Domu artystów« przy placu św. Ducha zbiorowa wystawa obrazów Kaspra Żelechowskiego. Na całość tej interesującej kolekcji prac cenionego artysty, który zalicza się do nielicznego już grona wychowańców szkoły Matejkowskiej, złożyło się około 60 prac. Są tu portrety, pejsaże, studja, akty i kompozycje rodzajowe, chlubnie zalecające talent i inwencję artysty, cieszącego się zasłużonem uznaniem w kołach interesujących się sztuką. Wystawa obejmuje ostatni powojenny dorobek pędzla Żelechowskiego i przedstawia talent artysty z najlepszej strony.

**ZGROMADZENIE POLSKIEGO STRONNICTWA MIESZCZAŃSKIEGO W KRAKOWIE.** W poniedziałek 7 bm. odbyło się w sali Tow. Strzeleckiego zgromadzenie członków polskiego Stronnictwa mieszczańskiego pod przewodnictwem rm. Kosobudzkiego, przy udziale posłów: Krajny z Poznania i Szybiłły z Łodzi, członków poselskiego klubu mieszczańskiego w Warszawie. W zgromadzeniu wzięło udział kilka tysięcy uczestników. Podniosły nastrój cechował to pierwsze od wielu lat tak liczne zgromadzenie mieszczan krakowskich. Liczne przemówienia tak obu posłów, jak i następnych mówców wykazały dobitnie konieczność zorganizowania w miastach wszystkich obywateli, pracowników umysłowych i fizycznych do wspólnej organizacji mieszczańskiej politycznej na podłożu narodowym i chrześcijańskim, gdyż od tego zależy polski i chrześcijański charakter i dalszy rozwój naszych miast.

**DWIE ODEZWY.** Komitet wykonawczy Związków zawodowych pracowników państwowych w Krakowie ogłosił odezwę, w której domaga się od Sejmu: 1) natychmiastowego uchwalenia przymusowej daniny oraz zwyczajnych i nadzwyczajnych podatków na pokrycie normalnych wydatków państwa, oraz 2) natychmiastowej regulacji płac pracowników państwowych jako warunku sprężystej administracji, przyczem najniższa płaca powinna wynosić równowartość sześciu korcy żyta miesięcznie.

W imię tych postulatów pracownicy państwowi gotowi są **chwycić się najostrzejszych środków.** Drugi zjazd delegatów Komitetów wykonawczych, który odbędzie się w Warszawie dnia 27 bm., zadecyduje ostatecznie o terminie i sposobie przeprowadzenia walki.

Podane szczegóły odezwy były poruszane na wiecu pracowników państwowych w ostatnią niedzielę w sali »Sokoła«, przyczem krakowski Komitet wykonawczy akceptując te postulaty wystąpił równocześnie przeciw organizacji Związku zrzeszeń pracowników publicznych, który miał rozwijać agitację przeciw Komitetowi wykonawczemu.

Wobec tego Związek zrzeszeń pracowników publicznych ogłosił pismo, w którem opowiada się w zupełności za programem finansowym ministra skarbu Michalskiego i wyjaśnia, że jeśli występuje przeciw Komitetowi wykonawczemu, to tylko z powodu groźby strajku jeneralnego, jakiego Komitet wykonawczy chce się chwycić celem poparcia swych żądań. A strajku takiego nie może Związek zrzeszeń ani polecać, ani popierać, gdyż uważa, że taki strajk w chwili obecnej podkopałby byt państwa a zatem i pracownika państwowego.

Podając w streszczeniu obydwie odezwy, musimy zauważyć, że o ile postulaty urzędnicze uważamy za słuszne, to jednak zgadzamy się z twierdzeniem Związku zrzeszeń, iż strajk pracowników państwowych w chwili obecnej mógłby szkodę przynieść nietylko państwu naszemu, ale i samym pracownikom państwowym.

**SPROSTOWANIE MYLNEJ WIADOMOŚCI.** W sprawie kronikarskiej notatki, ogłoszonej w Nr 243 naszego dziennika z 22 października br. pt. »Filozof złodziejem«, nadsyła nam p. Edward Muennich, właściciel firmy księgarskiej D. E. Friedlein w Krakowie wyjaśnienie, iż p. Franciszek Węglarz, słuchacz 4 roku filozofji U. J., wymieniony w owej notatce, nie wyrządził wspomnianej firmie żadnej szkody, a wiadomość cała, mogąca fatalnie zaciążyć na honorze i życiu młodego człowieka, nie jest prawdziwą.

**OBŁAWA POLICYJNA.** Wczoraj policja krakowska przeprowadziła w całem mieście wielką obławę w poszukiwaniu za włamywaczami, którzy w ostatnich czasach dokonali szeregu włamań. Aresztowano 14 podejrzanych osobników, a między innymi znanego rzezimieszka Franciszka Krzemienia.

**WŁAMANIE.** Do mieszkania p. Karola Kopacza przy pl. Matejki 7, włamali się wczoraj złodzieje i skradli garderobę oraz biżuterję łącznej wartości 200.000 marek.

**NIEUCZCIWA SŁUŻĄCA.** Do policji doniósł dr Franciszek Czuma, zamieszkały przy ul. św. Marka 20, że służąca jego Agnieszka Wiencek, skradłszy drogie serwisy, zbiegła w niewiadomym kierunku. Szkoda przekracza 100.000 marek.

## Z kraju i ze świata

**»VIRTUTI MILITARI« DLA MAJORA JAPOŃSKIEGO.** »Polska Zbrojna« donosi, że dnia 31 z. m. Naczelnik państwa udekorował orderem Virtuti militari attache wojskowego japońskiego w Warszawie, mjr. Yamavaki. Dekoracja odbyła się w Belwederze przy udziale ministra wojny jen. Sosnkowskiego, posła japońskiego w Warszawie oraz delegacji oficerów sztabu jen. z płk. Rybakiem na czele. Kompanja honorowa oddała należne honory wojskowe i przedefilowała przed Naczelnikiem państwa i nowym kawalerem orderu Virtuti militari. Skromne wojskowe śniadanie, wydane przez Naczelnika państwa zakończyło tę uroczystość.

**WZROST KOSZTÓW UTRZYMANIA W WARSZAWIE.** Komisja dla badania wzrostu kosztów utrzymania, złożona z przedstawicieli rządu i organizacyj robotniczych, ustaliła na posiedzeniu odbytem w dn. 4 listopada, iż w październiku, w porównaniu z wrześniem koszty utrzymania rodziny pracowniczej (4 osoby) zwiększyły się o 22'20 procent.

**WSTRZYMANIE KOMUNIKACJI LOTNICZEJ WARSZAWA—PARYŻ.** Ministerstwo kolei żelaznych komunikuje, że z powodu niesprzyjających warunków atmosferycznych komunikacja lotnicza na linji Warszawa—Paryż została wstrzymana 5 listopada br. na przeciąg trzech miesięcy. Normalny ruch samolotów na tej linji zostanie wznowiony 15 lutego 1922.

**WYSTAWA JUBILEUSZOWA PROF. LEONA WYCZÓŁKOWSKIEGO W WARSZAWIE.** Pisma warszawskie donoszą: Ku uczczeniu 50-letniej działalności artystycznej prof. Leona Wyczółkowskiego, Towarzystwo Zachęty wystawi kilkadziesiąt prac, które na czas trwania wystawy zdołano uzyskać od ich prywatnych posiadaczy. Równocześnie otwarte zostaną wystawy zbiorowe dzieł Władysława Skoczylasa i Władysława Majewskiego.

**ZGON WETERANA Z 1863 R.** W Warszawie zmarł w dniu 5 bm. Michał Bratkowski, uczestnik powstania 1863 r., sybiryjczyk, porucznik W. P., odznaczony krzyżem walecznych, w wieku 78 lat.

**ARESZTOWANIE URZĘDNIKA SOWIECKIEGO W WARSZAWIE.** Władze policyjne aresztowały Antoniego Krzyżanowskiego, urzędnika bolszewickiego z hotelu Royal, warszawskiego komunistę, którego zdemaskowano na kolportażu literatury komunistycznej. W związku z nim aresztowano kilku innych komunistów.

**AEROPLAN BEZ LOTNIKA.** Z Warszawy donoszą: Dnia 31 października około godz. 5 po poł. w odległości kilometra od miasteczka Stołpców, wylądował aeroplan bolszewicki (dwupłatowiec). Przedstawiciele miejscowych władz natychmiast przybyli na miejsce i znaleźli samolot bez lotnika, który zdążył umknąć. Policja wszczęła poszukiwania lotnika, lecz dotychczas nie dały one rezultatu.

**UROCZYSTOŚĆ KOŚCIUSZKOWSKA W SZWAJCARJI.** Na uroczystym obchodzie ku czci Kościuszki urządzonym w Solurze przez towarzystwa polskie, zgromadzili się liczni przedstawiciele kolonij polskich z Fryburgu, Zurychu i innych miejscowości w Szwajcarji, delegaci Ligi Narodów z prof. Askenazym, wszyscy urzędnicy polskiego konsulatu i w. i. Prof. Askenazy wygłosił mowę, która znalazła oddźwięk w prasie szwajcarskiej. Z inicjatywy konsula Kulczyckiego zebrano przy tej sposobności 150 franków na warsztaty inwalidów w Warszawie.

**NIEDOLA ARTYSTY.** Paryska »Polonia« donosi: »Przypominamy, ze wystawa prac artysty malarza Czesława Zawadzinskiego, znajdująca się w lokalu France-Pologne 7, r. de Poitiers, trwać będzie tylko do końca tego tygodnia. Z prawdziwym smutkiem zaznaczamy, że nasze wezwanie do kolonji nie odniosły pożądanego skutku. Kolonja polska nie okazała prawie żadnego zainteresowania i ze spokojem pozwala artyście, złożonemu ciężką chorobą, dogorywać wśród obcych w szpitalu, zamiast licznemi zakupami dzieł prawdziwie cennych, a niedrogich, ułatwić mu wyjazd i odzyskanie zdrowia. Może bodaj tę parę słów poruszą nareszcie tego i owego, i zapobiegną obojętności, z jaką kolonja nasza pozwala zamierać polskiemu artyście«.

**NOWY AKADEMIK FRANCUSKI.** Przed kilku dniami, w przepełnionej sali Akademji francuskiej w Paryżu odbyła się uroczystość przyjęcia nowego członka do grona 40 nieśmiertelnych. Był nim Józef Bulier, profesor Kolegjum francuskiego, autor studjów o »Fabliaux«. (Bajki) i »Legendach epickich«.

**JAK ŻYJE TROCKI.** Pewien emigrant rosyjski, który przybył niedawno do Paryża, opowiada w jednym z dzienników paryskich ciekawe szczegóły o życiu Trockiego. Mieszka on w Moskwie, w pałacyku który jest otoczony wysokim kamiennym murem, o podwójnej bramie żelaznej. Przy bramie stoi straż, złożona z doborowych żołnierzy baszkirskich. Wstęp do pałacyku mają tylko ci, których Trocki sam wzywa, ale i te osoby muszą się wylegitymować i ulegają rewizji. Gdy sekretarz Trockiego telefonicznie odpowie, że gość został wezwany przez Trockiego, dopiero wtedy puszczają go do wnętrza pałacyku. W biurze swoim Trocki rozmawia z przybyszem co najdłużej przez 5 minut. W tyle za przybyszem stoi sekretarz Trockiego, pilnie obserwując każdy ruch gościa.

**BAL »GWIAZDKI ŚLĄSKIEJ«,** który odbędzie się w sobotę, dnia 12 b. m., w Starym Teatrze, obudził w mieście wielkie zajęcie. Komitet, który tak szczęśliwie zainicjował sezon jesienny »Dancingami« w Kasynie wojskowem, przygotowuje na przyjęcie licznych gości z miasta i okolicy zabawę, godną ram Starego Teatru. Komitet urzęduje stale między godziną 6—7 wieczorem przy ulicy Retoryka l. 5 w biurze Towarzystwa Obrony Zachodnich Kresów Polski, wydając zgłaszającym się zaproszenia i rezerwując w miarę zgłoszeń miejsca na galerję. 5843

**II. KONCERT SYMFONICZNY ORKIESTRY ZWIĄZKU MUZYKÓW POLSKICH W KRAKOWIE** odbędzie się w niedzielę, dnia 13 listopada b. r., o godzinie 11 przed południem w ogrzanej sali »Starego Teatru«. W koncercie tym bierze udział znakomita młodociana wiolinistka, **p. Jadwiga Elsnerówna.** W program wchodzą:

I. J. Haydna: »Symfonja c-moll«.
II. W. A. Mozarta: »Mała Serenada«.
III. L. Beethovena: »Koncert skrzypcowy«.

Orkiestra pod batutą p. Władysława Szczepańskiego. Koncert ten budzi w Krakowie wielką sensację przez współudział znanej i utalentowanej wiolinistki, p. Jadwigi Elsnerówny. — Bilety na koncerty symfoniczne Związku Muzyków Polskich nabywać można od dnia dzisiejszego u firmy: Lezerkiewicz i Sp., plac Szczepański l. 2. 5633

## PREMJERA W UCIESZE

Dziś rozpoczynają się i trwać będą przez tydzień przedstawienia dawno zapowiadanego filmu »As Karo«.

Akcja tego niebywale sensacyjnego filmu toczy się około tajemnicy kopalni platyny nad jeziorem Fantom w dzikim i górzystym Kantonie — Ameryki, Kolumbji. — Tam w Kolonji »Utracona Nadzieja«, Wirginja Dixon, przechodzi nieprawdopodobne niemal przygody, z których ocala ją fenomenalna zręczność i nadludzka odwaga. — Gdy chodzi o honor imienia i dobro ojczyzny, Wirginja umie przełamać przeszkody, jakie jej stawiają Piotr Castro »Żelazny Paweł« i Holenderska Kasia«. Z zapartym oddechem, z drżeniem serca śledzimy jej niesłychane przygody, podziwiamy jej towarzyszy »Małego Misia«, »Czerwoną Sarenkę« i Sidney Wintropa, wreszcie radujemy się, gdy się jej uda umknąć żelaznych ramion małpy-olbrzyma.

»As Karo«, to dramat tak sensacyjnych wydarzeń, jakich jeszcze w filmie nie widziano. 5844

**KAŻDY SOBIE MOŻE W DOMU SPORZĄDZIĆ tanio wody mineralne przez użycie tabletek »VITA«.** 5053 6

## TEATRY KRAKOWSKIE.

**Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO.** Przypadającą w b. roku 20 letnią rocznicę zgonu Michała Bałuckiego czci teatr im. Słowackiego wznowieniem tego autora 3 akt. komedji pt. »Bajki«. Role główne grają pp. Kosmowska, Klońska, Morska, Modzelewskie, oraz panowie: Guttner, Dobiesław, Szymborski, Szymański, Kaden, Modrzewski, Białoszczyński. »Bajki« wchodzą na afisz w sobotę 12 bm. Dzisiaj »Dzieje salonu«, jutro »Salome« i »Tragedja florencka«.

**MIEJSKI TEATR: OPERA I OPERETKA.** Dziś, t. j. we środę 9 bm. premjera opery Pucciniego »Tosca« w której wystąpią pp. Jaworzyńska (Tosca), Cortilli (Cavaradosi) i Mazanek (Angelotti), zaś rolę bar. Scarpia odtworzy baryton oper rosyjskich D. Jarosławski. We środę wystąpi p. Jarosławski w »Tosce«, we czwartek w »Fauście«, i w piątek po raz ostatni w »Tosce«. Drugą najbliższą premjerą miejskiego teatru opera i operetka będzie »Halka« Moniuszki, zaś w dziale operetkowym operetka Straussa »Noc w Wenecji«.

**Z TEATRU »BAGATELA«.** Dziś i jutro »Dr Stieglitz«. W piątek i w niedzielę po południu po raz 2 »Kobieta, która zabiła« z pp. Kozłowską i Węgierko.

**Z TEATRU »NOWOŚCI«.** Dziś we środę ostatni pożegnalny występ Heleny Miłowskiej w roli Zuzi w operetce »Zuza«. We czwartek nowość »Niech mnie djabli wezmą«.

## REPERTUARY:

**MIEJSKI TEATR IM. SŁOWACKIEGO:**
Środa, 9 bm.: »Dzieje salonu«.
Czwartek, 10 bm.: »Salome« i »Tragedja florencka«.
Piątek, 11 bm.: »Dzieje salonu«.
Sobota, 12 bm.: »Bajki«.
Niedziela, 13 bm. po poł.: »Zaduszki«, wieczorem »Bajki«.

**MIEJSKI TEATR: OPERA I OPERETKA:**
Środa, 9 bm.: »Tosca«.
Czwartek, 10 bm.: »Faust«.
Piątek, 11 bm.: »Tosca«.
Sobota, 12 bm.: »Księżniczka czardasza«.

**TEATR »BAGATELA«:**
Środa, 9 bm.: »Dr Stieglitz«.
Czwartek, 10 bm.: »Dr Stieglitz«.
Piątek, 11 bm.: »Kobieta, która zabiła«.
Sobota, 12 bm.: »Dr Stieglitz«.
Niedziela, 13 bm. po poł.: »Kobieta, która zabiła«, wieczorem »Dr Stieglitz«.

**TEATR »NOWOŚCI«:**
Środa, 9 bm.: »Zuza«.
Czwartek, 10 bm.: »Niech mnie djabli wezmą«.
Piątek, 11 bm.: »Niech mnie djabli wezmą«.
Sobota, 12 bm.: »Niech mnie djabli wezmą«.

**KURSA LITERACKIE (ul. św. Anny 2):**

Środa 9 bm.: Prof. dr J. Kallenbach: »Dramat Jul. Słowackiego«.

Czwartek. 10 bm.: Dr J. Brodzki: »Współczesne zagadnienie teatru« (obecny stan polskiego teatru).

Piątek, 11 bm.: Prof. dr J. Reiss: »Problem opery«. Początek o godz. 7 wieczór.

Niedziela. 13 bm.: Prof. T. Sinko: »Najwcześniejsze utwory St. Wyspiańskiego«. Recytować będzie reż. teatru »Bagatela« p. A. Węgierko. Początek o godz. 6 wieczór.

Poniedziałek, 14 bm.: Prof. dr I. Chrzanowski: »Nieboska komedja i Irydjon«.

# Z sali koncertowej

**Kraków, 8 listopada.**

Po raz trzeci w tym roku grał pianista p. Leon Sirota. Opinja o jego grze jest już ustalona: świetny pianista o nadzwyczajnej technice. Dziwić się więc należy, dlaczego p. Sirota dał program niemal wyłącznie wirtuozowski; czy po to, ażeby nas jeszcze raz przekonać, że nie istnieją dla niego trudności techniczne. To chyba było zbyteczne. A przecież innego celu nie mogły mieć kompozycje Rubinsteina, wypełniające pierwszą część programu. Są to rzeczy cenne ze stanowiska techniki pianistycznej, poza tem błahe i płytkie pod względem wartości muzycznej. Nawet w tak doskonałej interpretacji, jak ta, którą dał p. Sirota, nie mówią nic, nie interesują, gdyż rozsnuła się nad niemi bezgraniczna nuda, a nawet chwilami odpychają taniością efektów i pospolitością niewybrednej inwencji. Czy nie szkoda zmarnowanej energji na opracowanie takiego programu? Tem większa szkoda, że w Krakowie tak mało sposobności do usłyszenia dobrej muzyki.

Pewną rekompensatą była druga część programu, obejmująca fragmenty z »Années de pelerinage« Liszta: niestety, większość rzeczy oklepanych z wyjątkiem „Kanzonetty Salvatora Rosy" i „Fantazji po lekturze Dantego". Interpretacja całego programu nie zawsze zadowalała; p. Sirota posiada zalety pierwszorzędne, jako pianista-technik, zwłaszcza błyskotliwość oktaw, wszelako jego forte jest brutalne i mimo zużytej siły, nie brzmi (pomijam przytem walenie obcasem w podłogę przy forsownem używaniu pedału!); razi nadto brak głębszej uczuciowości i uduchowienia tak, że ogólne wrażenie gry jest dość szare.

**Dr Józef Reiss.**

# Z historji ostatniego powstania na Ukrainie

»Ridnyj Kraj« zamieszcza korespondencję ze Skały, podającą następujące szczegóły ostatniej ruchawki powstańczej na Ukrainie:

Dnia 26 października jeden z wojskowych oddziałów pułkownika Zabołotnego, operujący w ostatnich czasach w rejonie Wapniarki, napadł niespodziewanie na Gródek, gdzie zaaresztował i rozstrzelał wszystkich komunistów.

Zniszczono również oddział »ortoczeka«. Następnej nocy napadł wzmiankowany oddział na Husiatyn, wyrżnął w pień czerwoną załogę i bolszewicką administrację. Zabiera olbrzymie składy amunicji. Bolszewicy, dowiedziawszy się o tej akcji, uciekają z Kamieńca. Zabołotny jednak pozostawia Kamieniec na boku, a sam uchodzi w niewiadomym kierunku. Bolszewicy, uspokoiwszy się, powracają do Kamieńca. Wówczas dnia 29 ub. miesiąca Zabołotny napada na Kamieniec, wymordowuje bolszewicką załogę i komisarzy, zabiera zbroję i konie. Podczas operacji oddział zwiększa się kilkakrotnie, przyjmując w szeregi swoje zgłaszających się ochotników. Drugi oddział Zabołotnego przeciął linję kolejową Żmerynka-Mohylew Podolski, zniszczył na tej linji wielki most żelazny, odcinając w ten sposób Żmerynkę od bolszewickich oddziałów, operujących w rejonie Mohylewa Podolskiego. Zgodnie z nowemi wiadomościami, otrzymanemi z Ukrainy, bolszewicka załoga Gródka, otoczona była równocześnie przez oddział sotnika Palia, który ze swoim oddziałem przyszedł z Jarmoliniec. — Z Podwołoczysk donoszą, że 29 października nieznany oddział powstańczy zjawił się z boku Chmielnika i przy pomocy ukraińskiej ludności rozbroił 44 sowiecką dywizję. Po zniszczeniu Kamieńca przez bolszewików, miejscowa ludność zorganizowała tymczasową władzę z ukraińskim narodnym komitetem na czele. Osoby, przybyłe z Gródka, opowiadają, jakoby w rejonie Lipowca i Litynia miały miejsce dnia 27 października ogromne zaburzenia. Powstańcy niszczą połączenia telegraficzne i telefoniczne.

W czasie ostatnich walk na Ukrainie polegli znani dowódcy ukraińscy: jen. chor. Halkin, b. minister spraw wojskowych Ukraińskiej Narodowej Republiki Pad i sotnik Jurko Wołoszenko.

# Z Sejmu.

**Warszawa, 9 listopada.** (Tel. wł.) Wczorajsze czterogodzinne posiedzenie Sejmu poświęcone było sprawom mniejszej wagi. Po odczytaniu interpelacyj załatwiono bez dyskusji w pierwszem czytaniu następujące ustawy:

1) Ustawę uzupełniającą dekret o samorządzie miejskim, 2) ustawę w przedmiocie zezwoleń na zbycie lub zamianę nieruchomości, należących do masy likwidacyjnej Krajowego Urzędu Odbudowy w likwidacji we Lwowie, oraz 3) ustawę w przedmiocie częściowej zmiany rozporządzenia Rady Obrony Państwa o ustanowieniu odznaki dla oficerów i żołnierzy za rany i kontuzje. Wszystkie te projekty odesłano do właściwych komisyj.

**UCHWALENIE USTAWY O ZDROJOWISKACH I UZDROWISKACH.**

Po wysłuchaniu dłuższego referatu pos. Rottermunda i ministra zdrowia p. Chodźki **przyjęto projekt rządowy ustawy o zdrojowiskach i uzdrowiskach** z poprawkami posła Ćwikowskiego.

Większością głosów postanowiono usunąć z porządku dziennego dyskusję o projekcie noweli do ustawy o ograniczeniu sprzedaży alkoholu. Następnie po referacie pos. Wojdalińskiego uchwalono wnioski, dotyczące sprzedaży państwowych majątków górniczych, położonych w ziemi radomskiej.

**WYDANIE POSŁÓW SĄDOM.**

Na wniosek komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej, referowany przez posła Grzędzielskiego, postanowiono **wydać sądom posłów Matusza i Szymkowskiego.**

Dłuższą dyskusję, która zabrała połowę posiedzenia, wywołało ustne sprawozdanie komisji oświecenia o wnioskach poselskich, zdążających do podniesienia oświaty na Pomorzu.

# Konferencja w ministerstwie spraw wewnętrznych

**OCHRONA GRANIC WSCHODNICH. — WYKONANIE UCHWAŁY O REDUKCJI ŚRODKÓW LOKOMOCJI.**

**Warszawa, 9 listopada.** (Tel. wł.). Wczoraj w południe w gabinecie ministra spraw wewnętrznych w obecności wiceministra Dunikowskiego odbyły się narady dyrektorów departamentów. Poruszono cały szereg spraw, złączonych **z działalnością ministerstwa spraw wewnętrznych.**

Z szczególnem naciskiem poruszył minister sprawę **ochrony granicy wschodniej** a nadto wykonanie uchwały Rady ministrów o **redukcji środków lokomocji.**

# Sprawozdanie min. Skirmunta z rokowań w Pradze

**Warszawa, 9 listopada.** (Tel. wł.) Na dzisiaj zwołane posiedzenie komisji spraw zagranicznych, na którem **minister Skirmunt zdać ma sprawę ze swoich rokowań z Czechosłowacją.** We czwartek spodziewane jest omówienie sprawozdania ministra.

# Dwa traktaty z Czechami

Minister spraw zagranicznych Skirmunt podpisał w Pradze traktaty z Czechami: jeden **handlowy,** drugi **polityczny.** Oba dla przyszłości naszej gospodarczej i politycznej są bardzo ważne, ze względu na to, że dotyczą jednego z najbliższych naszych sąsiadów, mającego wysoko rozwinięty przemysł i handel, z którym dotychczas mieliśmy liczne prawno-państwowe kontrowersje. Z oficjalnej prasy czeskiej dowiadujemy się, że traktaty przedłożone będą Radzie ambasadorów i dopiero po uzyskaniu jej aprobaty ratyfikowane będą przez Zgromadzenie narodowe czeskie i Sejm polski.

Pewnych szczegółów co do tych traktatów dowiadujemy się **z wymiany toastów** czeskiego prezydenta i ministra spraw zagranicznych dra Benesza i naszego ministra Skirmunta na bankiecie, danym na jego cześć 6 bm. w Pradze. Mianowicie dr **Benesz** w swojej mowie toastowej rzekł między innemi:

»Po zawarciu umowy handlowej mogliśmy podpisać **traktat polityczny,** który nam da **wspólną linję w naszej przyszłej polityce,** który ostatecznie przybliży do siebie nasze kraje, który będzie rękojmią, że żadne konflikty między nami nie powstaną, że wszystkie trudności między nami w przyszłości będą się rozwiązywały w duchu szczerej przyjaźni i współpracy. Ja zapewniam pana, że pan może liczyć na naszą wierną przyjaźń i na lojalne wypełnienie warunków«.

W odpowiedzi na ten toast wyraził się min. Skirmunt między innemi w sposób następujący:

»W pierwszej fazie wspólnego życia państwowego Polski i Czechosłowacji oba państwa napotykały w swoich stosunkach **na przeszkody, które groziły im rozłąką,** jednak siłą faktów, wspólny interes i wspólne zadania zdołały zbliżyć oba narody, należące do tego samego plemienia i tej samej kultury, tej kultury, którą nam dał Rzym. Podpisaliśmy ugodę, a mogę powiedzieć, że zaczęliśmy ją wypełniać, zanim jeszcze została podpisana. Nasza umowa nie jest zwrócona przeciw nikomu, celem jej jest jedynie postęp pokojowy. Dopełnimy jej we **współpracy z naszymi przyjaciółmi i sprzymierzeńcami,** dopełniamy jej lojalnie i wiernie«.

Wynika z mowy toastowej ministra Skirmunta, co zresztą nie było tajemnicą a teraz tylko stwierdzone zostało oficjalnie, że oba traktaty zawarte zostały pod patronatem ententy.

# Min. Skirmunt do dziennikarzy czeskich

**Praga, 9 listopada.** Dnia 7 bm. przyjął min. Skirmunt przedstawicieli **prasy czeskiej** i wygłosił wobec nich dłuższe expose.

Zaznaczywszy wspólne usiłowanie Polski i Czech o zdobycie niezawisłości państwowej podniósł minister, że Polska znalazła się po traktatach pokojowych w trudniejszem od Czech położeniu, **gdyż wyszła z traktatów bez granic.** Świat mylił się, gdy sądził, że pragniemy wojen, gdy my bić się musieli o wytyczenie granic. Dzisiaj ta era minęła i przystępujemy do pracy pokojowej, do zawierania traktatów. Przyznał też mówca, że min. Benesz przy sporze o granice Górnego Śląska **stanął po naszej stronie.**

»Zdaje się — mówił min. Skirmunt — że przy wykonaniu porozumienia (czesko-polskiego) **natrafi się na trudności, tarcia i nieufność,** pochodzące jeszcze z przeszłości, ale ja nie wątpię, że zdołamy trudności przezwyciężyć i że dalsze poznanie się, możność porozumienia umożliwi przez ujmowanie w jednaki sposób najważniejszych zagadnień bieżących w nowej Europie. Powiem jeszcze, że dla mnie szczególnie pocieszającem jest to uczucie, że widzę, iż **nasze porozumienie jest pewną radością dla waszych i naszych przyjaciół.** Jeżeli są też niezadowoleni, to są ci, którzy są i Wam i nam obcy i dalecy«.

Dla nawiązania bliższych stosunków między obu narodami, **powinni dziennikarze czescy przyjechać do Warszawy,** a polscy do Pragi powinny być **częste wizyty** członków parlamentu, młodzieży, studentów itp.

Ministrowi polskiemu odpowiedział w imieniu dziennikarzy czeskich p. Adolf Czerny, zapewniając, że wizyta Skirmunta w Pradze pozostawi głębokie wrażenie w całej opinji publicznej.

# Głosy prasy czeskiej

**Praga, 9 listopada.** Wobec redaktora »Narodnej Politiki« wyraził się min. Skirmunt o **bolszewikach,** że trudno uwierzyć, aby ci ludzie, którzy Rosję zniszczyli, mogli mówić o zmianie swojego systemu i kierować jej losami. Jedyną siłą bolszewików jest słabość innych.

Wobec przedstawiciela »Prager Tagblattu« wyraził się min. Skirmunt, że rząd polski poparłby zbliżenie Czech do Polski, którego wyrazem byłoby założenie **czesko-polskiego Towarzystwa handlowego.**

**Praga, 9 listopada.** Prasa czeska poświęca artykuły wstępne wizycie Skirmunta i zawartym z Polską traktatom, podnosząc ich doniosłość dla pokojowego pożycia obu państw i narodów. Umowa ogłoszona będzie **po ratyfikacji przez prezydentów rządu obu państw.**

# Echa wykrycia kongresu komunistycznego u św. Jura

**MEMORJAŁ DUCHOWIEŃSTWA RUSKIEGO**

**Warszawa, 9 listopada** (Tel. wł.) Duchowieństwo ruskie przesłało nuncjuszowi papieskiemu memorjał, w którym stara się dowieść, że **księża ruscy nie wiedzieli nic o odbywającym się w katedrze św. Jura zjeździe bolszewickim.**

Rezultaty dotychczasowego śledztwa w tej sprawie i rewizje wykazały wręcz **coś przeciwnego.** Stwierdzono mianowicie, że **kongres odbywał się na parterze budynku, zamieszkałego przez kanoników ruskich.** Niepodobna więc, aby o tak licznem zebraniu ludzi obcych nie wiedzieli księża ruscy, udający się do swych mieszkań przez ten korytarz, a zwłaszcza administrator gmachu kan. Kunicki.

**BEZSKUTECZNE ZABIEGI POSŁA DĄBALA**

**Lwów, 9 listopada** (Tel. wł.) Pos. Dąbal przybył do Lwowa i udał się do okręgowej komendy policji w celu **interwenjowania** w sprawie **uwięzionych komunistów,** którzy mieli być rzekomo prześladowani. Pos. Dąbal chciał uzyskać pozwolenie **na rozmowę** i widzenie się z uwięzionymi, spotkał się z **nieprzychylną odpowiedzią i z niczem odjechał do Warszawy.**

**DALSZE ARESZTOWANIA.**

**Lwów, 9 listopada** (Tel. wł.) W ostatnich dniach dokonano **całego szeregu aresztowań we Lwowie i na prowincji.** We Lwowie aresztowano redaktora »Sprawy Robotniczej«, Ursakiego, w Przemyślu prof. Lubowicza, w Kołomyi członków »Hromady«, Kunyckiego i Janemczuka.

Z aresztowanych poprzednio wypuszczony ma być na wolność dr Stefan Fedak, dr Szermot i prof. Hałuszczyński za złożeniem odpowiedniego przyrzeczenia.

**ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE NIEMIEC.**

**Bordeaux, 8 listopada** (PAT). Komisja reparacyjna udaje się we wtorek wieczór do Berlina na stały pobyt, aby **czuwać nad wykonaniem ze strony Niemiec zobowiązań finansowych.**

**NOTA ANGIELSKA W SPRAWIE UKŁADU FRANCUSKO-TURECKIEGO.**

**Londyn, 8 listopada** (PAT). Ambasadorowi francuskiemu w Londynie wręczono notę rządu angielskiego w sprawie **układu francusko-tureckiego.** Nota wyraża obawę, czy układ ten nie spowoduje trudności **w uregulowaniu konfliktu grecko-tureckiego.**

# Krwawe demonstracje w Dalmacji

**Wiedeń, 8 listopada** (ETE). W dalmatyńskiem mieście Sebenico wybuchły **burzliwe demonstracje przeciw zarządzeniom gospodarczym rządu jugosłowiańskiego.** Żandarmerja serbska wystąpiła z bronią **w ręku przeciw demonstrantom.** W starciu na tem tle wynikłem padło wielu zabitych i rannych. Dzienniki chorwackie podnoszą, że ludność Dalmacji jest bardzo rozgoryczona postępowaniem rządu jugosłowiańskiego.

# Różne wiadomości polityczne

**ODMOWA P. ADORA.** Do Warszawy nadeszła wiadomość, że p. Ador definitywnie odmówił przyjęcia przewodniczenia komisji, której zadaniem ma być czuwanie nad wykonaniem decyzji Rady ambasadorów w sprawie Górnego Śląska.

**REFERENT POLSKI W NIEMCZECH.** Z Berlina donoszą: Równocześnie z dyrektorem wydziału wschodniego w ministerstwie spraw zagranicznych, Berentem ustąpił referent dla spraw polskich w tem ministerstwie, tajny radca Kessler. Obecnie referat dla Polski objął Dirksen. Był on przed półtora rokiem radcą przy poselstwie niemieckiem w Warszawie.

**NOWI KONSULOWIE W GDAŃSKU.** Naczelnik państwa udzielił exequatur p. Wiliamowi Gastonowi, konsulowi amerykańskiemu we wolnym mieście Gdańsku, oraz p. Emilowi Bonhke, konsulowi czeskiemu w wolnem mieście Gdańsku.

**DEMOBILIZACJA W CZECHACH.** Prezydent republiki czeskiej w porozumieniu ze rządem wydał rozkaz demobilizacyjny. Równocześnie zniesiono wszelkie ograniczenia i przywrócono ruch telegraficzny i telefoniczny.

**STATYSTYKA KOMUNISTÓW W CZECHACH.** Jak donosi »Budoucnost«, organ narodowych socjalistów czeskich, liczba zorganizowanych komunistów czeskich w republice czeskiej wynosi 450.000, zaś komunistów niemieckich 150.000.

**AMNESTJA W ROSJI.** Wszechrosyjski centralny komitet wykonawczy z okazji rocznicy rewolucji ogłosił szeroką amnestję dla osób zasądzonych przez sądy rewolucyjne i nadzwyczajne komisje śledcze. Dla osób skazanych na 1 rok więzienia amnestja wprowadza całkowite darowanie kary, dla skazanych na więzienia do trzech lat znosi karę do połowy, dla skazanych na ponad 5 lat redukuje karę do trzeciej części. Od amnestji wyłączeni są bandyci, białogwardziści i przestępcy polityczni.

# Dział ekonomiczny

* **POSEŁ SZWAJCARSKI O WALUCIE POLSKIEJ.** Poseł Szwajcarji w Warszawie, pułkownik Hans Pfyffer d'Altishafen, który w ostatnich dniach objął swoje stanowisko, wypowiedział się w wywiadzie z przedstawicielem »Kurjera Polskiego«, o stabilizacji kursu waluty polskiej w sposób następujący:

Twierdzę stanowczo, że sytuacja finansowa Polski wcale nie jest zła. Polska posiada olbrzymie nietknięte aktywa w bogactwach naturalnych. **Waluta polska napewno dojdzie do równowagi, podniesie się i utrwali.** Przypuszczam, że obecna tendencja zwyżkowa waluty polskiej **będzie już stałą,** nie licząc drobnych, nieuniknionych zresztą wahań.

* **NIE WOLNO CZYNIĆ TRANSAKCYJ W OBCYCH WALUTACH.** Podsekretarz stanu min. sprawiedl. przesłał do notarjuszów okólnik, przypominający, że czynienie transakcyj i ustalanie cen w obcych walutach, jest osobom prywatnym zabronione. Notarjusze, którzyby w zawieraniu umów na tle obcych walut pośredniczyli i sporządzali akta prawne, pociągnięci będą do odpowiedzialności przed sądem karnym.

* **Z GIEŁDY ZBOŻOWEJ.** Na wczorajszej giełdzie zbożowej, jak się z krakowskiej Izby handlowej dowiadujemy, transakcje, z powodu zwyżki waluty przedtem ubezwładnione, zaczęły się ożywiać w zakresie jęczmienia, żyta, ziemniaków i mąki luksusowej. W tych artykułach produkcji odbyły się niektóre transakcje. Na ogół jednak objawiała się tendencja z rezerwą. Poszukiwana jest marchew pastewna.

* **NOWE CENY WĘGLA.** Związek wytwórców węgla kamiennego w Polsce ustalił następujące nowe ceny węgla za tonnę loco wagon kopalnia: Gruby kostka 13.050 mk., orzech 12.580 mk., niesortowany 11.180 mk., pospółka i orzech III. 9.930 mk, grysik 8.110 mk., miał z grysikiem 7.330 mk., miał bez grysiku 6.550 mk. Podwyżkę cen przemysłowcy motywują zawarciem z robotnikami nowej umowy, z racji której płace robotnicze zostały znacznie podwyższone i obowiązują wstecz od dnia 1 października b. r.

* **ZMIANY W OPODATKOWANIU PIWA.** W »Dzienniku ustaw« ogłoszono rozporządzenie o zmianach opodatkowania piwa we wszystkich dzielnicach Rzeczypospolitej. W zaborze austrjackim opłatę akcyzową od brzeczki piwnej, określoną od hektolitra tej brzeczki i od każdego stopnia ekstraktu, zależnie od rozmiaru rocznej produkcji browaru, podwyższono w następujący sposób: 1) dla browarów przerabiających do 10.000 hl. brzeczki do 115 mk.; 2) dla browarów przerabiających do 30.000 hl. brzeczki 117 mk. 50 fen.; 3) dla browarów przerabiających do 50.000 hl. brzeczki do 120 mk.; 4) dla browarów przerabiających do 70.000 brzeczki do 122 mk. 50 fen.; 5) dla browarów przerabiających ponad 70.000 hl brzeczki do 125 mk. — Dodatkowa opłata od zapasów piwa, znajdujących się w hurtownych składach, wynosi po 300 mk. od każdego hektolitra piwa. Dodatkową opłatę od piwa, sprowadzanego do obszaru b. zaboru austrjackiego z b. zaboru pruskiego, podwyższono do 487 mk. 50 fen. za każde 100 litrów piwa.

Od piwa, sprowadzonego za osobnem zezwoleniem ministerstwa skarbu do b. zaboru austrjackiego z zagranicy, pobierać się będzie prócz opłaty celnej, dodatkową opłatę akcyzową od każdego hektolitra piwa i od każdego stopnia ekstraktu pierwotnej brzeczki zarodowej po 125 mk.

* **TRZECI TARG POZNAŃSKI.** »Dziennik Poznański« donosi:

Sprawa urządzenia drugiego Targu Poznańskiego jest już zdecydowana. Będzie on zorganizowany albo w końcu marca, albo w początkach kwietnia roku przyszłego. Organizacją drugiego Targu zajmuje się tensam urząd miejski, który jednak uzyskał szeroką autonomję w łonie magistratu. Targ będzie urządzony na właściwym placu wystawowym oraz na Placu Wolności. Projektowana jest budowa całego szeregu pawilonów, przyczem uwzględnione będą możliwie wszystkie życzenia wystawców. Podział na poszczególne gałęzie przemysłu będzie tym razem ściśle przestrzegany. Biuro miejskie urzędu Targu rozpocznie swą czynność od 18 b. m. Poczynając od tego dnia, Biuro zacznie przyjmować zgłoszenia wystawców, które mają być ukończone do końca lutego 1922 r.

* **ANGIELSKA POŻYCZKA DLA JUGOSŁAWJI.** Angielskie konsorcjum bankowe udzieliło państwu jugosłowiańskiemu w porozumieniu z rządem angielskim pożyczki w kwocie 15 miljonów funtów szterlingów.

**PRZEJŚCIOWA ZWYŻKA OBCYCH WALUT.**

Z Warszawy telefonują nam: Wczoraj pod wpływem wiadomości z zagranicy, właściwie z Zurychu, nastąpiła zwyżka walut obcych. — Zwyżka **nie była jednak wielka** i wynosiła np. dla marki niemieckiej połowę jednego punktu. W sferach giełdowych zwyżkę marki niemieckiej i dolara łączą z tem, że na giełdzie **brak wszelkiego materjału do obrotu,** a to wskutek tego, że Pol. Kraj. Kasa Pożyczkowa płaci dotychczas za waluty obce wyższe ceny, niż na giełdzie. Wszyscy posiadacze wobec zniżki tych walut wyzbyli się ich **za pośrednictwem tej kasy.**

Ze Lwowa telefonują nam: Wczoraj giełda nieoficjalna notowała **dalszą zniżkę marki niemieckiej** przy chwilowej zwyżce dolara.

**Wiedeń, 8 listopada** (PAT). W obrotach prywatnych notowano dzisiaj markę polską 2.18 markę niemiecką 19.50.

**Budapeszt, 8 listopada** (PAT). Markę polską notowano dziś 38—39, wypłatę na Warszawę 46½—47½.

# Wiadomości giełdowe

**Z GIEŁDY KRAKOWSKIEJ.** Na naszej giełdzie oficjalnej transakcje obcemi walutami i dewizami odbywały się zwyżkowo dla wszystkich z wyjątkiem marek niemieckich, które zatrzymały się na dawnym poziomie. Czarnogiełdziarze przypuścili w ciągu dnia do marki polskiej na naszych rynkach ponowny szturm, skutkiem którego waluty podniosły się przejściowo. Na krakowskiej czarnej giełdzie po południu wzmocniły się wszystkie. Dolary doszły nawet do 3200, marki niemieckie do 14, korony austrjackie 62, nie na długo jednak. Wieczorem waluty zagraniczne spadły do dawnego poziomu.

Na rynku papierów przemysłowych sytuacja niezmieniona. Tasama niechęć do robienia interesów przy kursie przeważnie utrzymanym lub niewiele zmienionym, słabszym. Tylko »Siersza górnicza« wykazuje większą zniżkę.

Z akcyj bankowych kupowano Ziemski Kredytowy po 6?0 i Powszechny Kredytowy po 375. Papiery procentowe bez ruchu.

**Cedula kursowa giełdy krakowskiej**
**z dnia 8 listopada 1921.**

| | ofiar. | żąd. |
|---|---|---|
| Polski Bank Przemysłowy | 700'— | 800'— |
| Bank Hipoteczny | 950'— | 1000'— |
| Bank Małopolski | 650'— | 700'— |
| Ziemski Bank Kredytowy | 550'— | 650'— |
| Transakcja | | 600'— |
| Powszechny Bank Kredyt | 350'— | 400'— |
| Transakcja | | 375'— |
| Bank ziem. dla kresów Łańcut | 600'— | 700'— |
| Polskie Tow. handlowe | 750'— | 850'— |
| Transakcja | | 800'— |
| Handl. Spółka akc. »Impex« | 325'— | 375'— |
| »Polski Glob« | 1000'— | 1100'— |
| Żegluga Polska | 400'— | 450'— |
| Zieleniewski | 5500'— | 6000'— |
| Transakcja | 5700'— | 6000'— |
| H. Cegielski, fabr. masz. Poznań | 2600'— | 2800'— |
| Transakcja | | 2700'— |
| Warsz. Ska akc. bud. parow. | 1450'— | 1550'— |
| »Lemiesz« fabr. maszyn roln. | 8000'— | 10000'— |
| »Trzebinia« fabr. masz. i narz. roln. | 3700'— | 3900'— |
| Zakłady amun. »Pocisk« | 1000'— | 1100'— |
| »Automotor« fabryka samochodów | 1400'— | 1500'— |
| »Górka« fabryka cementu | 8000'— | 8500'— |
| Sierszańskie zakłady górn. S. A. | 9500'— | 10000'— |
| Transakcja | | 10000'— |
| »Tepege« Tow. dla przeds. górn. | 6500'— | 7000'— |
| Transakcja | 6800'— | 7000'— |
| Polska Nafta | 1500'— | 1650'— |
| Transakcja | 1600'— | 1650'— |
| Elektrownia w Sierszy | 1300'— | 1500'— |
| Transakcja | | 1400'— |
| »Pezet« Powsz. zakł. bud. | 1300'— | 1500'— |
| Fabr. przetw. tłuszcz. w Trzebini | 4700— | 4900'— |
| Transakcja | 4900'— | 4800'— |
| Fabr. i raf. cukru w Chodorowie | 2600'— | 2800'— |
| Transakcja | | 2750'— |

**Waluty i dewizy:**

| | Kup. | sprz. | czeki | |
|---|---|---|---|---|
| Dolary St. Zjed. | 2400'— | 2900'— | 2400— | 2900'— |
| Franki franc. | 170'— | 200'— | 170— | 200'— |
| Marki niemieckie | 9'— | 13'— | 10'— | 14'— |
| Korony austr. | 0'40 | 0'60 | 0'40 | 0'60 |
| | Transakcja | | 0'50 | 0'55 |
| Korony czeskie | 25'— | 30'— | 27— | 32— |

**GIEŁDA WARSZAWSKA.** Obligacje Warszawy 6% z 1917 r. trans. 116—116'50, listy zastawne 4½% ziemskie za 100 rubli żądano 315, poszukiwano 305 za 100 marek trans. 89'50, 5% Warszawy żądano 385, poszukiwano 375.

Waluty: Dolary St. Zjed. gotówka trans. 2775—2925—2900, sprzedaż 2900, kupno 2800, franki francuskie czeki trans. 202—207'50, funty szterlingi gotówka trans. 11.000, sprzedaż 11.000, kupno 10.600 czeki trans. 10.400—11100, Belgja gotówka trans. 170, czeki trans. 200—206. Nowy York czeki trans. 2625—2900, marki niemieckie gotówka trans. 11, czeki trans. 10'25—10'75—10'60, sprzedaż 10'50, kupno 10, Gdańsk czeki trans. 10'50—10'70—10'50, korony austrjackie czeki trans. 52'50, sprzedaż 52'50, kupno 51, korony czeskie czeki trans. 29'25—34.

Akcje warszawskie: Bank dyskontowy w Warszawie 2650—2625—2550, Bank handlowy 2000, Kredytowy warszawski 2500—2550. Bank zachodni 1075. Bank spółek zarobkowych w Poznaniu 875. Warszawskie tow. kopalń i zakł. hutn. 15600—15900, Lilpop-Rau-Loewenstein 2800—2650—2750. Rudzki 1925—1825—1925. Starachowice 3850—4000, Tow. zakładów żyr. 44000—42500, Handel i Żegluga 1300—1275—1300. Borkowski 1200—1175—1225. Bracia Jabłkowscy 1300 1325. Warszawska fabryka cukru 17400—17900. Ostrowieckie zakłady 4100—4250. Polska nafta 1900—2000 1975. Przemysł drzewny i handel 1500. Elektrownia okręgowa w Pruszkowie 500, Patria 4200.

**GIEŁDA WIEDEŃSKA.** »Der Abend« podaje, że w wolnym obrocie notowano dziś marki niemieckie 19'50 dolary 6180, funt szterl. 24.200, franki francuskie 450, szwajcarskie 1140, lei 28'50, lewy 250, holenderskie 2080, czeskie 62, jugosłowiańskie 16, węgierskie 6'20, marki polskie 2'18.

**GIEŁDA PRASKA.** Berlin 25'60. Warszawa 3'12½ marka niemiecka 25'60, marka polska 2'92½—3'52½.

**GIEŁDA BERLIŃSKA.** Dolary 305'65, belgijskie 2147'75, francuskie 2212'75, włoskie 1286'50, polskie 9'75, czeskie 309'50, austr. stempl. 6'45, szwajcarskie 5737'25, Amsterdam 10589'40, Chrystjanja 4250'70, Kopenhaga 5544'45, Sztokholm 6843'15. Helsingfors 5890'40. Włochy 1273'70. Londyn 1178'80. Nowy York 309'69. Paryż 2237'75. Szwajcarja 5744'25. Hiszpanja 4165'80, stempl. wied. 8'58, Praga 324'65, Budapeszt 26'87.

**GIEŁDA SZWAJCARSKA.** Berlin 1'60, Holandja 185'75, Nowy York 533, Londyn 21'03. Paryż 38'65. Medjolan 22'25. Bruksela 37'90. Kopenhaga 95'50, Sztokholm 123'75. Chrystjanja 74'25, Madryt 73, Buenos Aires 175. Praga 5'60, Budapeszt 0'55. Zagrzeb 1'35, Bukareszt 2'50, Warszawa 0'20, Wiedeń 0'10 austr. stempl. 0'12.

Odpowiedzialny redaktor:
**MICHAŁ KONOPIŃSKI.**
**NAKŁADEM WYDAWNICTWA „NOWEJ REFORMY" Spółki z ogr. odp.**

# Nadesłane.

(Artykuły w tym dziale nie pochodzą od Redakcji)

**Manipulantka** biurowa, pisząca na maszynie, poszukuje posady. — Zgłoszenia pod **„Manipulantka 80“** do Administracji „Nowej Reformy“. 5819

---

**Do sprzedania** 3 m chodnika pluszowego, palto i futro męskie w bardzo dobrym stanie. — Wiadomość bliższa w Biurze ogłoszeń, Kraków, Sienna 12. 5829

---

**Sprzedaję** szkła okienne, wykonuję wszelkie roboty szklarskie, jakoteż reperacje po cenach przystępnych. S. Finkelstein, ul. Mikołajska 5. 5827 1 5

---

**Lokal sklepowy** z mieszkaniem, blisko plant, odstąpię na korzystnych warunkach. Zgłoszenia: Ludwiński, ul. Czarnowiejska 70 5818

---

**DO SPRZEDANIA**

kareta w dobrym stanie, marka wiedeńska, na cztery osoby, osi oliwne, sanie nowe na cztery osoby, osi oliwne, sanie nowe na cztery osoby, marka wiedeńska, pluszem wybijane. Cena przystępna. Wiadomość u kowala: ulica Wielicka l. 14, w Podgórzu. 5822

---

**Zginął** bez wieści 3 października, 12 letni Włodzimierz Kapusta, uczeń II kl. gimn., ubrany w ciemny studencki mundur, spodnie krótkie, kurtkę bronzową z paskiem i jaskrawą podszewką w kratę, czapkę rogatywkę, buciki czarne, krótki wzrok, blizna na lewym policzku. Ktoby cokolwiek o nim wiedział, raczy łaskawie donieść listownie lub ustnie. Wszelkie koszta zwróci się z wdzięcznością. Proszą o to stroskani rodzice. Kraków, ul. Jagiellońska 12, Restauracja. 5834

---

# Parcela

w śródmieściu, nadająca się pod budowę instytucji publicznej, banku lub domu handlowego, w położeniu centralnem, w pobliżu Rynku głównego, o powierzchni budowlanej 478½ m kwadr. (133 sążni kwadrat.) natychmiast do nabycia. — Wiadomość w kancelarji adwokackiej, przy ul. Grodzkiej 18, II p. 5833

---

## Do 9-letniej dziewczynki

poszukuję inteligentnej panny, najchętniej Niemki, lub znającej język francuski. Szycie pożądane. D-rowa Braunfeldowa, Rzeszów. 5835 1 3

---

**PAPIERY LISTOWE**

pocztówki artystyczne, albumy, ramki, portfele, karty do gry, poleca

**skład papieru i galanterji**

**MICHAŁ SŁOMIANY**

**Kraków, ul. Sławkowska 24.**

5606 5 30

---

Kupię

## pled

Wiadomość pod **„Pled“** przyjmuje Administracja „Nowej Reformy“. 5702 7 0

---

**LEKCYJ**

w zakresie gimnazjum udziela akademik, rutynowany korepetytor. — Zgłoszenia pod **„Akademik“** do biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Grodzka 13. 5744 2 2

---

**Firma** węglowa Silberstein i Holzer, Kraków, ul. św. Krzyża 5, przyjmie biegłą polsko-niemiecką stenotypistkę, obznajomioną z wszelkiemi pracami biurowemi. 5813 2 3

---

## Kupię ... garderobę

**męską i damską, bieliznę, obuwie. Zawiadomienie pisemne lub ustne. Interes chrześcijański. Drexlerowa, ul. Szczepańska 5, I p., w oficynie** 5199 8 20

---

**Do sprzedania** mieszany wilk (suka) łańcuchowa, dobry stróż, w trzecim roku. Cena 3 tys. Mk. Wiadomość: ul. św. Anny 3, II p. 5748

---

**Panna** z kilkuletnią praktyką biurową, obeznana z wszelkiemi czynnościami biurowemi, ze znajomością języka niemieckiego, pisząca bardzo dobrze na maszynie, zdolna siła poszukuje posady. — Zgłoszenia pod **„Dobra siła“** do Administracji „Nowej Reformy“. 4454

---

**Absolwent** szkoły kupieckiej w Białej, z jednoroczną praktyką poszukuje zaraz posady magazyniera lub pomocnika księgowego. Zgłoszenia pod **„A. G.“** przyjmuje Admin. „N. Reformy“. 5733

---

**Aspirantka** III roku poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia pod **„Chlubne świadectwa“** przyjmuje Administr. „Nowej Reformy“. 5778

---

**Akademik** ... wany korepetytor, specjalista łaciny, greki, matematyki, przyjmie lekcje. Zgłoszenia pod **„Sumienny“** do biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Grodzka 13. 5763 2 2

---

## Księgarnia katolicka

**Kraków, ul. Floriańska 1**

otrzymała na skład kilkanaście **ostatnich egzemplarzy** dzieł:

**K. Bartoszewicz.** Księga pamiątkowa Konstytucji 3 Maja. Cena 2 tomów 120 Mk.

**K. Bartoszewicz.** Antysemityzm w Polsce do końca XVII wieku. Cena 120 Mk.

**K. Bartoszewicz.** Najlepszy wybór pieśni narodowych w ozdobnej oprawie 120 Mk.

(Dzieła te oddawna są wyczerpane w handlu księgarskim). 4580

---

**„MODRZEW“ Zakład przemysłu drzewnego, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Nowym Sączu.**

**Zaproszenie do subskrypcji.**

Projekt T-wa „Poprad“ założenia fabryki stolarskiej został obecnie urzeczywistniony, gdyż uchwałą Walnego Zebrania członków założycieli w dniu 30 października b. r. zawiązano Spółkę pod firmą: **„MODRZEW“**, Zakład przemysłu drzewnego, Spółka z ogran. odpow. w Nowym Sączu, z kapitałem zakładowym 11,500.000 marek polskich.

Równocześnie uchwalono podwyższyć kapitał zakładowy do sumy 25,000.000 marek polskich t. j. o dalsze 13,500.000 marek polskich, na które niniejszem rozpisujemy publiczną

**SUBSKRYPCJĘ**

pod następującemi warunkami:

I. Do przejęcia udziałów (wkładek zakładowych) dopuszczeni są w pierwszym rzędzie dotychczasowi spólnicy, a następnie także inne osoby.

II. Udziały po 50.000 marek polskich oraz 3% t. j. 1.500 marek p. od udziału na koszta notarjalne, stemple i t. p. opłaty, winny być wpłacone najpóźniej do dnia 31 grudnia b. r.

III. Spólnicy, obejmujący nowe udziały, uczestniczą w zyskach Spółki od początku jej założenia, muszą jednak wpłacić odsetki wyrównawcze w wysokości 8% za czas od 1 listopada 1921 r. do dnia wpłaty udziału.

IV. O przyjęciu nowych członków Spółki decyduje Rada Nadzorcza wraz z zarządem Spółki.

W razie nieprzyjęcia na członka Spółki, zostaną wpłacone na poczet udziałów sumy zwrócone wraz z 5% odsetkami.

Zgłoszenia i wpłaty przyjmują:

1) Spółka „Modrzew“ w Nowym Sączu, ul. Matejki 16, lokal „Popradu“,
2) Spółka „Poprad“ w Nowym Sączu, ul. Matejki 16, lokal „Popradu“,
3) Polski Bank przemysłowy Filja w Nowym Sączu, ul. Szwedzka,
4) Polski Bank handlowy Filja w Nowym Sączu, ul. Jagiellońska,
oraz wszystkie oddziały powyższych Banków.

RADA NADZORCZA:
**Inż. Jan Haluch-Brzozowski**, **Ernest Frohlich**, **Bolesław Kobak**, **Tadeusz Czerski**, **Franciszek Moroz**

DYREKCJA:
**Jan Lorenz**, **Józef Wojtyga.**

5836

---

# AKWAWIT Tow. Akc. Poznań Cieszkowskiego 5.

**przejąwszy fabrykę likierów firmy A. MORAL T. z o. p. w Poznaniu**

**dostarcza najlepszych wódek i likierów**

**Specjalność:**

**Akwawit**
**Akwawit-Starka**
**Akwawit-Nalewka**
**Akwawit-Czysta**
**Curaçao**
**Gorzka.**

Rok założenia 1844.
Telefonu Nr. 3051.

5837 1 3

---

# AKCYJNY BANK HIPOTECZNY

# ZAPROSZENIE DO SUBSKRYPCJI.

Walne Zgromadzenie akcjonarjuszy Akcyjnego Banku Hipotecznego uchwaliło dnia 26-go kwietnia 1921 r. **podwyższenie kapitału akcyjnego** z Mkp. 70,000.000 na

## Mkp. 140,000.000.

Rada nadzorcza na podstawie zezwolenia ministerstwa skarbu z dnia 23 września 1921, Nr 15092/DE 21, udzielonego w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu, przystępuje

## do podwyższenia kapitału akcyjnego o dalszych Mp. 70,000.000

przez wydanie 250.000 sztuk nowych akcyj, po Mkp. 280 imiennej wartości

**w drodze publicznych zapisów**

na warunkach następujących:

1) Akcjonarjusze dawni mają prawo pierwszeństwa w nabyciu nowych akcyj w stosunku 5 akcyj dawnych na 3 nowe akcje.

2) Akcjonarjusze, chcący wykonać prawo poboru, mają w poniżej oznaczonym terminie przedłożyć swoje dawne akcje, bez arkuszy kuponowych, które będą im natychmiast zwrócone po uwidocznieniu wykonania prawa poboru.

3) Kurs emisyjny nowych akcyj wynosi dla dotychczasowych akcjonarjuszy **na podstawie prawa poboru Mkp. 550, dla nowych zaś subskrybentów po Mkp. 650 za sztukę.**

4) Cena kupna złożoną ma być w całości przy zgłoszeniu w gotówce, oraz z 5% odsetkami od tej ceny kupna za czas od dnia 1 stycznia 1921 do dnia zapłaty, a nadto na koszta emisji po Mkp. 50 od każdej akcji i podatek giełdowy w myśl ustawy z dnia 2 lipca 1921 r., poz. 550.

5) Nowe akcje uczestniczą w zyskach banku od dnia 1 stycznia 1921 r. na równi ze staremi akcjami.

6) Termin subskrypcji upływa z dniem **3-go grudnia 1921 r.** Przydział akcyj nowym subskrybentom uskuteczni Dyrekcja banku wedle swego uznania w najkrótszym czasie po zamknięciu subskrypcji.

Nowe akcje wydane będą po sporządzeniu sztuk, za zwrotem tymczasowego potwierdzenia kasowego na uiszczoną wpłatę.

Na wypadek nieprzydzielenia akcyj, zwróci bank wpłacone kwoty z 4% odsetkami.

**Zgłoszenia przyjmują:**

Akcyjny Bank Hipoteczny we Lwowie i jego oddziały.
Bank Dyskontowy Warszawski i jego oddziały we Lwowie i w Drohobyczu.
Austrjacki Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu w Wiedniu.
Union Bank w Wiedniu.

Lwów, dnia 31 października 1921 r.

**RADA NADZORCZA.**

(Przedruku nie płacimy). 5667 2 4

---

**Fabryka przetworów kosmetycznych i wody kolońskiej**

Sp. z ogran. odpow. **„OSET“** Kraków Floriańska 39

**poleca swoje ZNAKOMITE wyroby:**

**WODĘ KOLOŃSKĄ** (z „Ratuszem“); **PUDER TWARZOWY** neutralny, we wszystkich odcieniach, **PROSZEK MIĘTOWY** do zębów; **PROSZEK SCHAMPON** do pielęgnowania włosów. 4903 5 5

**Wystawiam na Targach Wschodnich we Lwowie.**

„OSET“ „OSET“

---

# BLACHĘ ŻELAZNĄ OCYNKOWANĄ

w najwyższym gatunku

poleca

# CYNKOWNIA WARSZAWSKA

Właściciele: inż. T. Rapacki i Z. Święcicki

Warszawa Boduena 3

Adres telegraficzny: „CYNKOWNIA“

5721

---

Za **Jeden tysiąc marek** wpłaconych lub przekazanych pocztą

# PORTRET z nadesłanej FOTOGRAFJI

wykonany przez artystów zgrupowanych przy najpopularniejszej firmie 5781 2 3

**Marjan Feks, Warszawa, Jerozolimska 35, róg Marszałkowskiej.**

Na prowincji poszukiwani ajenci za dobrą prowizją tylko z kaucją.

---

**PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWE**

## Białoborski & Knopiński

Spółka z ogr. odp.

**Lwów, ul. Legjonów Nr 1.**

zawiadamia swych odbiorców, że pierwszy

# transport cukru białego

Pięć wagonów, nadejdzie do Lwowa około 15 bm. — O dniu nadejścia u wiadomimy osobno. — Dalsze ograniczone zamówienia cukru od 100 kg w górę przyjmujemy do d. 12 bm. Bezzwłoczne zgłoszenia konieczne! Adres telegr.: Białoborski Lwów — Telefon Nr. 304. 5832 2

---

# ZBIORNIKI ŻELAZNE

dla przemysłu naftowego i spirytusowego, pojemności od kilku do kilkudziesięciu wagonów i mniejsze, poleca ze składów:

**BIURO TECHNICZNE** 5800 2 2

**INŻ. M. ROTSTEIN, WARSZAWA**

**ul. Lwowska 6.** **Telefon Nr 215-62.**

---

# KOŁDRY

na wacie, wełnie i puchu oraz koce, materace włosienne w wielkim wyborze poleca

**M. Pleszewski, Kraków, ul. Szewska 4, Telefon 1351.**

**Ceny zniżone.** 5792 2 2

---

**TRÓJPRĄDNICE z prądnicą wzbudzającą**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 125 K V A | 3000 Wolt | 1000 obrotów | Bergmann |
| 90 „ | 3000 „ | 960 „ | A. E. G. „Union“ |
| 60 „ | 220/380 „ | 960 „ | „ „ „ „ |
| 48 „ | 220/380 „ | 1000 „ | Siemens-Schuckert |

**Przetworniki**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 5000/3000/220/380 Wolt | 50 okresów | 100 K V A |
| dtto „ | 50 „ | 50 „ |
| dtto „ | 50 „ | 15 „ |
| dtto „ | 50 „ | 10 „ |

jakoteż silniki trójprądowe 5000, 500, 300, 220, 120 Wolt, tudzież silniki prądu stałego i prądnice 44., 220 i 110 Wolt, silniki do benzyny i ropy **zaraz do zbycia**

Telefony: 14582, 17236 **I. Fränkel** Adres telegr.: Ifrenkel

Wiedeń I, Rathausstr. Nr 2, Doblhofgasse Nr 8, Reichsratstrasse Nr 9.

Zlecenia przyjmuje i wyjaśnień udziela w czasie **od 8 listopada do 17 listopada p. Juljusz Fränkel** bawiący obecnie w Krakowie, hotel „Polonia“.

5795

---

Związek Polskich prywatnych zakładów ubezpieczeń

poszukuje

# PRAWNIKA

na stanowisko generalnego sekretarza

któryby cały swój czas poświęcił pracy w Związku

Kwalifikacje: przynajmniej ukończone studja prawnicze, znajomość języka niemieckiego i francuskiego lub angielskiego.

Zgłoszenia wraz z curriculum vitae i wskazaniem żądanego wynagrodzenia przyjmuje sekretarz Związku, Warszawa, ulica Jasna l. 4. 5780

---

Zdziwisz się,

gdy spostrzeżesz, iż najsilniejszy deszcz bezsilnym jest wobec znakomitego połysku wybitnie czarnej pasty do obuwia

# Erdal

czarna - bronzowa - żółta

Reprezentacya na Polskę: JÓZEF LAX I SYN Kraków, Zwierzyniecka 8

8040

---

# Kolejkę wąskotorową

**ze zwrotnicami i wózkami**

**sprzedam tanio natychmiast**

Zgłoszenia pod **„Wyjątkowa Okazja“** do Tow. Akc. **„Reklama Polska“ Warszawa, Jasna 10.** 5704 2 2

---

# ZAMĄŻ OŻENIĆ

można przez jedyne w Polsce pismo „Fortuna“. Ogłoszenia przyjmuje Centralna Redakcja Kraków, Rynek główny l. 11.

**Nr 24 do nabycia we wszystkich kioskach, ajencjach pism oraz na stacjach kolejowych.** 5678

---

# „Polski Glob“

Towarzystwo transportowo-handlowe S. A.

Oddział samochodowy

otworzył przy ulicy Wolskiej L. 20 (dom własny) 5484 2 2

# warsztaty reparacyjne

Wykonuje wszelkie naprawy samochodów osobowych i ciężarowych pod fachowem kierownictwem.

---

# Licytacja.

Dnia 10 grudnia 1921 r, odbędzie się we

## Filji Akcyjnego Banku Hipotecznego

**w Krakowie (Bracka 1)**

(Dział zastawniczy)

**licytacja** kosztowności, efektów i losów które przed dniem 1 stycznia 1921 r. były zastawione.

Termin do wykupna lub prolongowania tych zastawów upływa z dniem 9 grudnia a wszelkie reklamacje późniejsze nie będą uwzględnione. 3761 1 2

---

**PRACOWNIA POWROŹNICZA**

## STANISŁAWA KOSTURKIEWICZA

**w Bochni — plac Słomiany**

wykonuje liny wszelkiego rodzaju i o każdej grubości, sznury terowane i nieterowane, do uszczelnienia rur, instalacyj wodociągów i gazu.

Liny transmisyjne zakłada i skraca na miejscu. 4007

**CENY KONKURENCYJNE! CENY KONKURENCYJNE.**

---

**CENY ZNIŻONE!**

**Hurtownia pasów, szczeliw, węży i t. d.**
**Biuro techniczne i elektro-techniczne**

Spółka z ogr. odpow. **„ZENIT“** Spółka z ogr. odpow.

**KRAKÓW, ULICA SZPITALNA L. 7.**

Nadeszły (hurtownie): czulo płyty gumowe na klapy, od 10—25 m m, gumowe węże spiralne 1—2", **pasy skórzane wiedeńskie Ia,** Klingerit, azbest, węże parciane, toczki, „Tyrolit“, **wełna do czyszczenia maszyn, piły gatrowe,** pilniki i t. d. 5647

**CENY ZNIŻONE!** CENY ZNIŻONE! CENY ZNIŻONE!

---

# Komitet węglowy

podaje do ogólnej wiadomości, że na sprowadzenie węgla i koksu z Górnego Śląska lub Zagłębia Karwińskiego należy uzyskać pozwolenie komitetu. (Warszawa, ul. Jasna L. 1). Po zawarciu umowy z kopalniami należy podać ścisły adres odbiorców, dla jakich węgiel będzie wysyłany. 5801

Komitet uprzedza, że węgiel będzie przepuszczany przez biuro komitetu na pogranicznych punktach tylko dla tych odbiorców, dla których dostawa została przez komitet zaaprobowaną, w przeciwnym razie węgiel będzie zatrzymywany na granicy

---

# JULJAN TOKAR

biuro techniczno-instalacyjne i pracownia blacharska Kosydarskiego

**Kraków, ulica św. Jana L. 10, telefon 574**

**I dział:** urządzenia i materjały wodociągowe, gazowe centralne ogrzewania, piece i t. p.

**II dział:** wyroby blacharskie i materjały, wanny nasiadówki, urządzenia kąpielowe i t. p.

(Posiada najlepsze referencje, jako długoletnia, solidna pierwszorzędna firma). 3590 4 4

---

## Sp. akc. Polska składnica pomocy szkolnych

**w Warszawie, Nowy Świat 33 i Marszałkowska 143**

poleca 5552 2 2

**ODCZYTY O POLSCE Z PRZEŹROCZAMI:**

**Dzwonkowski Wł.:** Początki polskiej kultury i organizacji Mk 100·—
**Nowicki E.:** Polska za Piastów . . . . . . . . „ 100·—
„ Polska w rozkwicie . . . . . . . . „ 100·—
„ Tadeusz Kościuszko . . . . . . . . „ 100·—
„ Konstytucja 3 Maja . . . . . . . . „ 100·—
**Łopaciński W.:** Powstanie listopadowe . . . . . . „ 100·—

Każdy tomik zawiera 24 do 30 ilustracyj, odpowiadających kompletowi, przeźroczy do odczytu. — Cena każdego tomiku Mk. 100·—

---

# SMAROWIDŁA DO WOZÓW

przedwojennej jakości, **wagonami i detalicznie**

poleca

**po cenach konkurencyjnych**

Fabryka smarów i przetworów chem.

## „ROPA“ Sp. z o. por.

Biuro zamówień:

**Przemyśl, ulica Czarnieckiego L. 25.**

5375

---

**Motory ropne**
**Motory benzynowe**
**Motory gazowe**
**Diesle**
**Lokomobile parowe**
**Maszyny i kotły parowe**
**Beczki żelazne**
**Maszyny do obróbki drzewa**
**Maszyny do obróbki metali**
**Motory elektryczne**
**Kompletne urządzenia młynów, tartaków, cegielń, gorzelń i t. d.**
**nowe i używane — dostarcza**
**Oddział maszynowy firmy:**

Własne warsztaty mechaniczne! Oferty bezpłatnie.

Przedsiębiorstwo handlowo-przemysłowe

# Inż. J. A. SCHUMANN

**LWÓW** 5669 5

**ul. Pańska 23. — Telefon 347**

W Drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska L. 12.

Nakładem Drukarni L. K. Górski